Ե. ՏԱՐԻ Թիւ 1314 — ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ 11 ՅՈՒՆԻՍ 1903 — 24 ՅՈՒՆԻՍ 1903 «Ն. Տ.»

10 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻ, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ارمنيجه سورهانتاق غزته‌سی صاحب امتیازی د. جیوه‌لك
باب عالی جاده‌سی نومرو ٢٠

DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ
խմբագրութեան ուղղուած
ոեւ է գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը ԿԱՆԽԻԿ ղշ. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
12 ամիսը ԿԱՆԽԻԿ Ֆրք. 22
6 » » » 11

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԿԸ ՍԿՍԻՆ
ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՅ
10ԻՆ 20ԻՆ ԵՒ 30ԻՆ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ԱՄԷՆ ԱՌՏՈՒ ԿԱՆՈՒԽ

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»ը կը ցրուի Վոսփորի բոլոր գիւղերուն եւ շոգենաւերուն մէջ, նաեւ Գատըգիւղէն մինչեւ Գարթալ, կղզիներ՝ Բերա, Ղալաթիա, Պոլիս եւ վերջապէս մայրաքաղաքիս ամէն կողմերը։ Եթէ ամէն լրագրավաճառ մը «Սուրհանդակ» ունեցած ատեն պահեստ թէ չկայ իր քով, եւ կամ այսօր ալ կը հրատարակուի, հետ. եւն. դուրս է, հրատարակելի [illegible], եւ շնորհակալ պիտի ըլլանք եթէ այդպիսին անունը ծանուցուի մեզի։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ
ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԷՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄԸ ԵՒ ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ասցի օրը լուրերու բաժնին մէջ ռուսեւպարսկական նոր առեւտրական դաշնագրին վրայ խօսելու առիթ, տեղեկութիւններ կը տրուէին այն տնտեսական մեծամեծ առաւելութիւններուն վրայ զորս Ռուսիա այդ պայմանագրին շնորհիւ ձեռք բերած է Եւրոպական ուրիշ պետութիւններու վրայ։ Այս պարագան կը հաստատուի Դաւրէժէն մեզի ուղղուած նամակով մը, որ իր մասնաւոր շահեկանութիւնը ունի այն պատճառով մանաւանդ որ Ատրպատականի նահանգին մէջ բնիկ չեն մեր ազգի վաճառականները։

Վերջին մէկ քանի տարիներու մէջ Ռուսիա հսկայական քայլերով առաջ տարաւ իր չափերը Պարսկաստանի հիւսիսային կողմը, այսինքն Ատրպատականի մէջ, եւ այնպէս հզօր կերպով տարածեց իր ազդեցութիւնը, որ այսօր գրեթէ Ատրպատականի ընդարձակ նահանգին միակ տէրն է ան, առանց որ եւ է մրցակից ունենալու։

Եթէ կար մէկը, որ երբեմն կը հակամարտէր իրեն մրցակից Ռուսիոյ առեւտրական տեսակէտով Պարսկաստանի մէջ, այդ Անգլիան էր։ Ոսկեայ ժամացոյցներ, զանազան զարդեր, թանկագին քարեր, մետաքսեայ գործուածքներ, մահուդեղէններ, զանազան ընտիր տեսակի խմիչքներ, թէյ, շաքար եւն. ընտիր ապրանքներ կը մատակարարէր Անգլիա։

Ռուսաստանէն շատ քիչ բան կը մտնէր Պարսկաստան եւ այն ալ հասարակ տեսակէն, բամբակէ գործուածքներ, կաւէ անօթներ, չիթ, նաւթ, քիչ քանակութեամբ շաքար։ Բայց այս վերջին 4–5 տարիներու մէջ Ռուսաստան խոշոր արգելք հանդիսացաւ օտար պետութիւններուն, և ինչ որ կը ներածուէր Եւրոպայէն, այժմ միայն Ռուսիա ինքը կը ցանկայ մատակարարել, և այդ նպատակին հասնելու համար, կ'աշխատի միշտ բարեկամական յարաբերութեան մէջ մնալ Պարսից կառավարութեան հետ, և միւս կողմէ ալ, որ ամենագլխաւորն է, ամէն տեսակ դիւրութիւններ կու տայ Ատրպատականի թէ հայ և թէ պարսիկ վաճառականներուն, իրենց առեւտրական գործերը առաջ տանելու համար, որով և անոնք կամայ ակամայ արդէն կապուած կը մնան Ռուսաստանի։

Ռուսաց փոխատու բանքան, որ հաստատուած է Դաւրէժի մէջ 1901 թուականին ամէն ճիւղ ունի Ատրպատականի առեւտրական բոլոր կեդրոն համարուող քաղաքներուն մէջ, «Նատեժտա» Ռուսաց ապահովագր. և ճանապարհի հաղորդակցութեան ընկերութիւնը, որ իր գործակալը նշանակեց Դաւրէժի մէջ 1902 տարւոյ Հոկտեմբերին, և որ Դաւրէժի կեդրոնատեղին հաստատելէ ետքը ճիւղեր բացաւ բոլոր աչքի ինկող քաղաքներու մէջ, մէյ մէկ խոշոր օգնականներ են, որ կը կապեն Ռուսաստանը և Հիւսիսային Պարսկաստանը իրարու հետ, առաջինը նիւթական միջոցներով, այսինքն շատ հեշտ և ձեռնտու պայմաններով դրամ փոխ տալով բոլոր առեւտրականներուն, և երկրորդը՝ հաղորդակցութիւնները, ապրանքներու փոխադրութիւնները հեշտացնելով։ Բայց, որ ամենագլխաւորն է և որ աւելի ուժեղ զարկ պիտի տայ Ռուսիոյ և Հիւսիսային Պարսկաստանի առեւտրական կապերուն ամրացման, ատիկա ճանապարհի շինելն է, որ արդէն սկսած է։

Ռուսաստան ամէն ինչ կատարեալ ընելու համար, վերջին Ռուս-Պարսկական նոր դաշնագիրներով մեծ փոփոխութիւն մտցուց Պարսից մաքսային սակագրութեան մէջ։ Եւրոպայէն ներածուող բոլոր ապրանքներու մաքսերը չափազանցութեամբ սարսափելի բարձրացած են, թէյը, [illegible] քառապատկութեամբ կը տուգանուէր Ատրպատական Եւրոպայէն, մաքսը 5% էր, իսկ այժմ 50-70% է. նոյնպէս սարսափելի մաքսեր կան քօնեակի, ըմպելիքի, վիսկիի և ընտիր ապրանքներու համար, որոնք չի կրնար Ռուսիա մատակարարել, այսինքն ապրանքի տեսակէտէն չէ կարող մրցիլ։ Համարեա թէ առանց մաքսի կը մտնէ Պարսկաստան Ռուսիոյ գործիքները, զանազան տեսակի ալիւրներ և ձկնեղէն, չնչին մաքսով թէյ, շաքար, չթեղէն, կօշիկներ եւն. Ռուսիայէն անհրաժեշտ պէտքեր, ինչպէս թանկագին գործեր, շալեր, բամբակ, վագրի, գայլի, աղուէսի եւն. տեսակի կենդանիներու մորթեր իրենց բոլոր տեսակներով, կ'անցնին Ռուսիա կամ չնչին մաքսով կամ գրեթէ առանց մաքսի։

Ինչպէս կը տեսնէք Ռուսիա ամէն կերպ իր օգտին կը դառնէ և շատ մօտ ատենէն կը տեսնենք որ իր նիւթական և քաղաքական ազդեցութեամբ անվիճելի տեսակէտէ կը գրաւէ ամբողջ Ատրպատականը Պարսկաստանի հիւսիսային մասը։

Դաւրէժ ԿԱՄՍԱՐ

ՎԵՐՆԱԳԻՐԸ

Վերնագիրները,—գիրքերու և յօդուածներու վերնագիրները,—մեր գրականութեան մէջ երբեք ուշադրութեան առարկայ չեն դարձած։ Յօդուած ու գիրք կա՛մ կը կարդանք կամ մէկ կողմ կը թողունք, այն համեմատութեամբ որով կը գրգռեն մեր հետաքրքրութիւնը։ Բայց նոյն իսկ այն պարագային ուր յաջողին գրաւել զմեզ և ընթերցման մղել, անտարբեր աչք մը միայն կը նետենք վերնագրին վրայ, անմիջապէս վերջ գրուածքին անցնելու համար։ Վերնագիրը տեսակ մը պայմանադրական սովորութիւն, տեսակ մը ձեւակերպութիւն կ'երեւայ մեզի, և երբ այդ միայն կը շահագրգռէ զմեզ։

Սակայն ինչ որ ալ նկատուի,—պայմանադրական սովորութիւն և կամ ձեւակերպութիւն,—վերնագրին նշանակութիւնը մեծ է, և շատ ալ էական գրական ուսումնասիրութեանց համար։ Անով թէ՝ գրողներու հոգեբանական քննութիւնը կը դիւրանայ, և թէ մանաւանդ գրականութեան մը հոգին, ուղղութիւնը, ընթացքն ու փոփոխութիւնները կ'որոշուին, յաճախ շատ յստակ կերպով մը։

Ասիկա կրնայ ըլլալ ո՛չ անկարելի, գոնէ զարմանալի թուիլ շատերու, բայց իրականութիւնն իսկ է։ Վերնագիրը միշտ այդ դերը ունեցած է գրականութեանց մէջ, և,— ինչպէս պիտի բացատրեմ քիչ մը վարը,— մեր գրականութեան մէջ ալ տարբեր դեր մը չէ՛ խաղացած, նախնական շրջաններէ մինչեւ այսօր։

Ժամանակին ոգին, ըմբռնումները, հակումներն ու նախասիրութիւնները, միջավայրի պայմաններն ու բարքերը որոնք ներշնչման հետ հաւասարապէս կ'ազդեն գրողի մը վրայ, յաճախ գրուածքէն աւելի վերնագիրներուն մէջ է որ կը պատկերանան։ Այդ վերնագիրները կրնան միակ բառով մը և կամ ամբողջ նախադասութեամբ մը կազմուած ըլլալ։ Ուշադիր քննող մը սակայն երկուքին մէջ ալ կը յաջողի գտնել իր փնտռածը։ Շատ անգամ, միակ բառ մը կատարեալ բարքի պատկեր մը և կամ բարքերու ըմբռնում մը կը մատնէ. նախասիրութիւններ կան որոնք իրենց կարգին կրնան յայտնուիլ մէկ կամ երկու բառով. ու դարձեալ միակ բառ մը կը բաւէ ժամանակին գրական ոգին զգացնել՝ իր գրական—վերացական բոլոր ուղղութիւններով։

Պատճառը պարզ է։ Ամէն գրող՝ գրուածքէն շա՛տ աւելի ուշադրութիւն կ'ընծայէ վերնագրին։ Միակ բառ մը ըլլայ և կամ ամբողջ նախադասութիւն մը, կ'ուզէ անանկ բան մը գտնել որ թէ՛ իր հոգին պատկերացնէ և թէ՛ մանաւանդ գրուածքին պարունակութիւնը, ձգտումն ու յատկութիւնները խտացնէ։ Ո՛ր գրողն է որ չէ մտածած իր վերնագիրներուն վրայ. ո՛ր գրողն է որ յաւակնութիւններ չէ սնուցած իր վերնագիրներուն բնոյթին նկատմամբ։ Նոյն իսկ եղած են անանկներ՝ որոնք իրենց գրելիքը մաքերնուն մէջ պատրաստած, որոնք իրենց գրելիքին համար դէզ դէզ նօթեր առած ըլլալով հանդերձ, չեն կրցած տող մը սկսիլ առանց վերնագիրը գտած ըլլալու։

Վերնագրին դերը հոս կանգ չառներ։ Շատ անգամ ա՛ն է որ յօդուածի մը կամ գիրքի մը թերին կը լրացնէ։ Գրող մը կրնայ ամիսներով մտածել իր նիւթին վրայ, եւ անոր ներկայացման համար ամէն բացատրութիւն առաջուց պատրաստել մտքին մէջ։ Կը պատահի սակայն որ գրած միջոցին կէտ մը մոռնայ, եւ ներկայացուցած նիւթը թերի մնայ։ Արտայայտիչ, գրուածքին պարունակութիւնն ու ձգտումը խտացնող վերնագիր մը կրնայ լեցնել այդ պակասը, եւ գրողը ազատել թերի գործ մը պատրաստած ըլլալու մեղադրանքէն։

Շատ անգամ ալ վերնագիրը հրապուրիչ դեր մը կը խաղայ, եւ իր հետաքրքրական հանգամանքով և կամ սիրունութեամբ ընթերցողը կը ստիպէ գրուածքը կարդալու։ «Գեղեցիկ վերնագիր մը ամբողջ յօդուած մը կ'արժէ», ըսած են, եւ իրաւամբ։ Գրողներ կան որոնք լաւագոյն բան մը արտադրած ըլլալու յաւակնութեամբը կը փքանան յաջող վերնագիր մը գտնելով, հոգ չէ թէ այդ վերնագիրը երեւակայութեան ամէնէն անմէջ տողերը պճնած ըլլայ։ Յետոյ, չունի՞նք գրողներ որոնք իրենց համբաւը վերնագիրներու կը պարտին, զորս իրենց գրուածքներէն աւելի վերնագիրներով է որ կը ճանչնանք։

* *

Այս ընդհանուր ծանօթութիւնները տալէ վերջ, տեսնենք թէ վերնագիրը ի՛նչ դեր խաղացած է մեր գրականութեան մէջ, եւ այլ այլ շրջաններուն մէջ։

Հին ատեններու մէջ՝ ուր կրօնական ազդեցութիւնը շատ զօրաւոր եղած է Հայոց վրայ, ուր ցեղին բարքերը, սովորութիւնները, հաւատալիքները, մէկ խօսքով հոգին՝ ինչպէս նաեւ կեանքի պայմանները այդ ազդեցութեան տակ գտնուած են, ձեռագիրներու վերնագիրները աղօթքներու պէս կը սկսին։ «Շնորհիւ եւ ողորմութեամբն Աստուծոյ», «Ի փառս ամենամեծին Աստուծոյ», «Ի պատիւ Երանուհւոյ Կուսին Մարիամու» եւայլն, սովորական դարձած ասութիւններ են՝ որոնք անպատճառ իրենց յատուկ տեղը ունէին երբեմն ամբողջ էջեր գրաւող վերնագիրներու մէջ։

Երկար տեւած է այդ շրջանը, եւ ձեռագիրներէն անցած՝ տպագրուած երկասիրութիւններուն, որչա՛փ Պոլիս, այնչափ ալ Վենետիկ եւ ուրիշ տեղեր։ Այդ ասութիւնները միմիայն կրօնական գիրքերու ճակատը չէ որ դրուած են. ամէն գիրք կը կրէ զանոնք, Աղօթագիրքէն, Աստուածաշունչէն սկսեալ մինչեւ Բառարանն ու Քերականութիւնը։ Երբ օրինակ յիշեմ Կիրակոս Եպիսկոպոս Պաղտասարեան գիրքը, (տպուած 1717ին, Պոլիս՝ Կարապետ որդի Աստուածատուրի տպարանը), զուտ կրօնական գործ մը, որուն իբր վերնագիր դրուած են հետեւեալ տողերը.—«Ջայն առ Բաղձալին, իմանալի Նըշոյլ, պայծառափայլ Արփին, Անհամեմատ ծագումն, զեկամերկիչ ուղղիչ, ամենատառ աղբիւր, Սքանչելագործ Փրկիչ, Անեղանըաց տեսիլ, յախճանական շաւիղ, էացուցիչ Աստուած» եւայլն։ Ուրիշ արեւելեան Նարեկացին չեմ յիշատակեր։

Աւելի ետքը (ԺԸ.–ԺԹ. դար), սկսած է տեսակ մը հնաբանական գրականութիւն՝ որուն հիմերը դրած են իրենց Հայկարանի հանգամանքով փքած դպիրներ ու պատուելիներ։ Պարապ, աւելորդ խօսքերու գրականութիւն մ'է այս ու անմէջ նախադասութիւններով լեցուն, եւ տաղտկացուցիչ։ Վերնագիրները այդ կը պատկերացնեն այդ գրականութիւնը՝ ինչպէս օրինակի համար 1858ին, Պոլիս Պիւրքճեան տպարանը տպուած Վարժութիւն Նամակաց մը որ հետեւեալ վերնագիրը կը կրէ.—«Վարժութիւն Նամակաց որ է հաւաքածոյ փունջ ինն երկնագեղ ծաղկանց, շնորհագիծ ճոխիմաստ բանից պիտանացուաց, յընծայումն ի անգունս մտաց ուսումնասիրաց եւ որք ծածանին ի լուսակայլ գիտութիւնս քերականական ազատ արհեստի զարդանալ ճարտարագրութեամբ»։—Այս գիրքը պատրաստած են Տէր-Յակոբեան Գրիգոր Հայկարան պատուելիին տասներեք աշակերտները։

Նոյն ատեններու լրագրութեան մէջ ալ այդ պռոտ վերնագիրները կ'երեւան, յաճախ նոյն իսկ շատ պզտիկ գրութեանց կատարը։ Ամբողջ ժամանակին գրականութեան ցոլացումն են, այդպէս պարզուած յստակ ու որոշ կերպով մը. եւ որչա՛փ դիւրին է անոնց թափանցելը։ Ռուսահայերն ալ, որոնք ընդհանրապէս կը պարծին՝ այս կարգի թերութիւններէ զերծ ըլլալնին յայտնելով, իրենք ալ իրենց պռոտախօսութիւնները ունեցած են։ Մոսկուայի Օգոստեան տպարանը 1829ին հրատարակած է Լազարեան ճեմարանի աշակերտներուն քերթուածները պարունակող հատոր մը՝ Մուզայք, որուն վերնագրին վրայ կը գտնուին նաեւ հետեւեալ տողերը.—«... Ի Ճեմարանէ Տեարց Եղիազարեանց (Լազարեանց) առ հասարակայս արձակին զառաջին զայս փունջ բանաստեղծութեանց, հրաւիրեալ զնոսա յայս աղբիւր լուսաւորութեան, զալ աջակցել ի քերոբաքանդակ ճախարակութիւն տաղաչափութեանց»։—Վերնագիրը հարազատ ցոլացումն է պարունակութեան՝ զոր շատ անմէջ եւ ուռուցիկ հատուածներ միայն կազմած են։

ԺԹ. դարու վերջին կիսուն, աշխարհաբար գրականութեան հիմնարկէքին ատենները, վերնագիրները դարձեալ նոյն դերը կը խաղան։ Հետեւողական գրականութիւն մըն է, ձեւուած գլխաւորաբար ֆրանսական գրականութեան վրայ, եւ վերնագիրները առնուած են ֆրանսական գիրքերէ, ֆրանսական թերթերէ։ «Մարդիկ ու իրք», «Փարման հովեր», «Զինական Նամականի», «Փիլիսոփայական բառարան», «Աշնան տերեւներ», «Ճերմակ ու սեւ» եւն., ֆրանսական հեղինակներու երկասիրութեանց վրայէն օրինակուած վերնագիրներ են, և սքանչելապէս կը զգացնեն նոյն ատենի գրականութեան ձգտումն ու ոգին. հետեւակ գրականութիւն մը, շատ հեղ՝ անուններու եւ միջավայրի տարբերութեամբ՝ տառական ընդօրինակութիւն մը, զուրկ ամէն ինքնատպութենէ ու ցեղային յատկանիշերէ։ Միեւնոյնը նաեւ լրագրութեան մէջ՝ ուր վերնագիրները տարբեր դեր մը չեն խաղար։

Անցնելով մեր այսօրուան գրողներուն, պիտի տեսնենք որ միեւնոյն նշանակութիւնը ունին վերնագիրները, եւ միեւնոյն ծանօթացումը կուտան մեզի որչափ գրական ուղղութեանց և ձգտումներու, այնչափ մըն ալ գրողներու հոգեբանութեան տեսակէտով։

Ինչ են այս օրուան գրողները. յաւին դպրոցականէն մինչեւ ամէնէն գոռոտ տիրացուն կրնան գրել ազատ համարձակ, առանց ճամբուն վրայ ո և է արգելքի մը հանդիպելու։ Գրիչներնուն եկածը դուրս կուտան, մաքերնուն փրչածը կը յանձնեն մամուլին, յաճախ իրենք իսկ չհասկնալով իրենց ըսածը։ Կրնայի հոս յիշատակել բազմաթիւ վերնագիրներ որոնք այդ գրականութիւնը կը յատկանշեն. բայց կը վախնամ որ ատով կարգ մը դիւրագրգռածութիւններ կը վիրաւորուին. եւ ոչ նուազ անտանելի ուրիշ վերնագիրներու շարք մը կը պոռթկայ թերթէ թերթ։

Ուրիշ թերութիւն մը մեր այսօրուան նորագոյններուն քով, յաւակնութիւնն է։ Ճանճի գործով մը գլուխ-գործոց մը արտադրած ըլլալ կը կարծեն, երկու թուականով և երկու կէս անունով ուսումնասիրութիւն մը պատրաստած ըլլալ կը դաւանին։ Ու վերնագիրները՝ շողշողուն, յաւակնոտ, շլացուցիչ ու պռոտ, միշտ իրենց յայտնիչ դերը կը խաղան, մեզի պատկերացնելով այդ գրողները տոգորող հոգին։ «Բանաստեղծութիւնը մեր մէջ», «Նիւթապաշտութիւնը գրականութեան մէջ», «Մեր վիպագիրները», «Ֆրանսական գրականութեան անցեալն ու ներկան» եւ տակաւին ուրիշ ո՛րչափ մեծախօսիկ վերնագիրներ, որոնք մեր թերթերուն եւ պարբերականներուն մէջ կը վխտան, և որոնց տակ յաճախ ուսումնասիրութիւն անունին արժանի աստղը տող անկարելի է գտնել։

Վերնագիրը, ինչպէս կը տեսնուի, արհամարհելի բան մը չէ։ Անոնք որ գրական ուսումնասիրութիւններ պատրաստել կ'ուզեն, ամէն բանէ առաջ պէտք է վարժուին վերնագրին հոգեբանութեան։ Որովհետեւ վերնագիրները թէ՛ իրենց գործը կը դիւրացնեն և թէ յաճախ գրուածքներէն աւելի վստահելի ու ապահով հիմեր կրնան դառնալ գրական ուսումնասիրութեանց համար։

ԱՐԱՄԻՍ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԵԼԿՐԱՏԻ ԱՀԱՒԵԼԻ ՈՃԻՐԸ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԵՒ ՏՐԱԿԱ ԹԱԳՈՒՀԻԻՆ ՍՊԱՆՆՈՒԻԼԸ

Յայտնի է Սերպիոյ Աղեքսանդր Թագաւորին եւ Տրակա Թագուհիին եղեռնական կերպով մեռնիլը։ Այս եղեռնը գործել յանդգնողները մեծ թէ փոքր բոլոր քաղաքակիրթ տէրութիւններու նողկանքին առարկայ եղած են։ Ուստի Թագաւորին եւ Թագուհիին դէմ ձեռք վերցնել յանդգնող աւազակներուն՝ մարդկային հաստատուած օրէնքներուն համաձայն պատժուիլը կը պահանջեն միաձայնութեամբ Եւրոպայի բոլոր տէրութիւնները, մամուլը և ժողովուրդը, ինչ որ կը հասկցուի հետզհետէ հասնող եւրոպական թերթերու պարունակութենէն։ Աշխարհի անդորրութիւնը եւ կարգապահութիւնը պահպանելու համար, Աստուած երբեք մեծագոյն պարգեւ խիղճ, խելք և միտք

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 159

Ֆ. Ֆ. Օ'ՔԻՆՆԵՐ

ԵՐԵՒԱԿԱՅԱԿԱՆ ՄԻԼԻՈՆՆԵՐԸ

ԳԼՈՒԽ Ժ.

Տիկին Իսմայէլի այս հացկերոյթները համբաւաւոր բաներ էին։

Շատ անգամ, մանաւանդ ուժասպառ թագաւորականներուն, երբ խոշոր կռիւը և երկար վէճը դեռ նոր էին և լռեցեան, Տիկին Իսմայէլ մինչեւ [illegible] հոգի կը հաւաքէր իր սեղանին շուրջը, կոչնականները կ'ուտէին և կը խմէին ամէնէն լաւը կերակուրներուն և ըմպելիներուն, արծաթեայ և փայլուն հրաշալի սպասներուն մէջ —գլուխ գործոցներու սրահի մը մէջ—, իրենց շուրջը թաչտող տասը սպասաւորներով որոնք փափուկ և լուռ սպասարկութիւն մը կ'ընէին։ Եւ միեւնոյն ատեն, մինչ ինք կապիկի մը պէս կը շաղակրատէր և առջեւի կերակուրը կ'ուտէր գեղջուկի մը ձեւերով, լուսանկարիչ մը ունէր որ հանդարտօրէն իր սեղանը պատուող բոլոր մեծ անձնաւորութիւններուն լուսանկարները կը քաշէր։

Պուլանժէ քանի մը ամիս Տիկին Իսմայէլի շարունակական հիւրերէն մէկն էր։ Անոր պէս բարեկամ մը ունենալէ վերջը, ամէն բան կրնար ըլլալ Տիկին Իսմայէլի քաջութիւնը և միջոցները ունեցող կին մը։ Ասոր համար Պուլանժէ ամէն կերպով կը շոյուէր։ Ինք տարօրինակութիւն մը ունէր գեղեցիկ կիներու համար և ազատ էր իրեն ուզածը ընտրելու և իր քովը առնելու։ Այս կերպով ընտրուած տիկինը հաճոյք կ'ունենար երկու ժամ մօտիկ ըլլալու մարդու մը որ հաճելի ընկեր մը կրնար ըլլալ։

Տիկին Իսմայէլի խօսելու ձեւը գրեթէ միեւնոյն կերպով նկարագրուած է ամէն անոնց կողմէ որոնք յարաբերութիւն ունեցած են իրեն հետ։ Արդէն մէջ բերի անոր մէկ նկարագրութիւնը զոր Պ. Ժիւլ Հիւրէ անոր պահանջատէրերէն և զոհերէն մէկուն բերնէն քաղած էր։ Պ. Հէբի նկարագրութիւնը տարբեր է ձեւով, բայց նոյնն է նիւթով։

Մինչ Տիկին Իսմայէլ սեղան նստած սովորականին պէս ուրախ զուարթ կը խօսէր, յանկարծ բան մը կը պատահէր, կամ սեւ խորհուրդ մը կամ երկիւղ մը կը մտնէր միտքը և այն ատեն իր ամբողջ արտաքին երեւոյթը կը փոխուէր։ Յանկարծ իր բոլոր յաղթական շական հանդարտութիւնը կ'անհետանար, վտանգաւոր լոյս մը կը շողար իր սեւ, խոշոր աչքերուն մէջ, շրթունքները ջղաձգութեան մը կ'ենթարկուէին կարծես և իր լայն ուսերը կը ցնցուէին գեղջուկի կոշտ ու բուռն շարժումով մը։ Եւ յետոյ մէկէն ի մէկ այլասեր, անձնական, զարհուրելի, կոպիտ լեզուով, թշնամանքով, մաքիավէլեան ծրագիրներով լեցուն խօսակցութեան տարափ մը կը սկսէր, որուն կը յաջորդէր մանկական կակազումը, իբրեւ թէ իր կասկածած թշնամութիւնը խորտակելու համար, և այս տեսակ վայրկեաններու մէջ էր որ յայտնի կը տեսնուէր իր բուռն կամքը և անգութ քաղաքութիւնը։

Նորէն իր բարեկամուհիներէն մէկուն կը դիմեմ, որ կը պատմէ.—

«Տիկին Իսմայէլի ամուսինը կարծես օտար էր իր շուրջը անցած դարձածէն։ Երբ բերանը բանար, Թէրէզ կը պօռար երեսին.

—Թող որ ես խօսիմ, դուն գործէ չես հասկնար։

«Պ. Ֆրէտէրիք շատ անգամ մտերմօրէն կ'ըսէր ինծի թէ ինք կը նախընտրէ Պ.-գիւղը հանդարտ կեանքը խոշոր հարստութենէն որ այնչափ ատեն վէճի առարկայ եղած էր։ Սակայն և այնպէս մինչ չափազանց հիացում մը կը ցուցնէր իր կնոջ հանդէպ և Տիկին Իսմայէլն ալ, որչափ կ'երեւար, կը փոխարինէր այդ զգացումը։ Շատ անգամ կ'ըսէր.

—Կեանքի մէջ գլխաւոր բանը սիրուիլն է, երիտասարդ տիկին, Ես կ'ուզեմ միշտ սիրուիլ Ֆրէտէրիքէն, որովհետեւ աշխարհի մէջ անոր պէս մարդ չկայ։ Այնչափ հանդարտ է... Պօզէլի մէջ պատահած հրդեհի մը ատեն իր ցուցուցած ընթացքն է որ առաջին անգամ զինքը սիրել տուաւ ինծի։

«Տիկին Իսմայէլ կ'ըսէր նաեւ.

—Իմ նշանաբանս է.— Մէ'կ սէր, մէ'կ անկողին, մէ'կ գերեզման։

Տիկին Իսմայէլ երբ իր դերասանութեան սէրը և հաճոյքը ցուցնելու առիթ մը գտնէր, և երբ ուրիշ միջոց չգտնէր, նախանձոտ կնոջ դերը կը խաղար, ինք որ, ինչպէս շատ մը կիներ ըսած են «ոչ սիրտ ունէր ոչ սէր»։

Վերը յիշուած բարեկամուհին օրինակ մը կու տայ ատոր, իր յուշատետրին մէջ գրուած սա տողերով.—

«7 ՆՈՅ. 1898.—Այսօր անմիտ տեսարանի մը հանդիսատես եղայ Թէրէզի հետ որ զարհուրեցուց զիս։ Զարհուրելը բուն բառը չէ թերեւս. աւելի լաւ է կատղեցայ ըսել։ Թէրէզ յանկարծ վրաս վազեց ամպրոպի մը պէս։ Ինչ, ըսաւ, սարսափելի կերպով տակնուվրայ եղած էր։ Այս առտու Ֆրէտէրիք ըսաւ ինծի.

«Տասներկրորդ օր եղաւ Տիկին Ս...ն տեսնելոյս ի վեր, ինչո՞ւ ալ չի գար մեզի հետ ճաշ ընելու»։ Մինչեւ հիմայ Ֆրէտէրիք այս տեսակ դիտողութիւն մը բրած չէր մէկուն համար։ Յանցանքը ձերն է։ Այսուհետեւ կ'ուզէք զայն սիրահարեցնել ձեզի հետ։»

(Շարունակելի)

տուած է մարդուս, որոնց համար մարդկային ազգը ամէն բանէ աւելի յարգի ու թանկագին է։ Եւ սակայն իրենց կազմուածքին մէջ աւազակութեան եւ չարագործութեան խմորը ունեցող կարգ մը եղեռնական գաղափարներու տէր մարդիկ, յանդգնած են գործել այնպիսի ոճիրներ, որոնց նպատակն է հիմէն խախտել աստուածային կամօք հաստատուած կանոնները։ Ասոնք Սերպիոյ հէգ Թագաւորին եւ Թագուհւոյն հանդէպ մարդկային օրէնքներու հիմնովին հակառակ քստմնելի արարքի մէջ գտնուած են, որով հաստատած են թէ բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհի հակառակորդ, եւ մարդկութեան բարոյական գոյութեան դէմ գործող վատեր են։

Ուստի մարդկային ամէն անհատի պարտաւորութիւնն է այսպիսի չարագործ աւազակներու արդար պատիժը փնտռել եւ պահանջել։ Ասոր իրագործումին աշխատիլը պարտականութիւնն էր բոլոր մարդկութեան իրաւունքներու եւ բարեկարգութեան պաշտպանութեան գործը ստանձնող քաղաքակիրթ ազգերուն։ Հետեւաբար Պելկրատի եղեռնական դէպքը լսելուն պէս, աշխարհի անդորրութեան պահպանութիւնը՝ քաղաքակիրթ ազգերու մէջ որոշ օրէնքներու պահպանութենէն կախում ունենալուն խորապէս գիտակից բոլոր ժողովուրդները, սկսած են հրապարակաւ այպանել այդ արարքին հեղինակները։ Բոլոր երկիրներու թերթերն ալ միաբերան կը յայտարարեն թէ խիստ պատիժներու պէտք է ենթարկել մարդկութեան եւ քաղաքակրթութեան այս թշնամիները, եւ հասկցնել իրենց թէ քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ՝ աշխարհի խաղաղութիւնը վրդովելու բնութիւն ունեցող այսպիսի վատ արարք մը երբեք անպատիժ չկրնար մնալ։

Մասնաւորապէս անգլ. թերթերը ըստիպմամբ կը գրեն թէ Պելկրատի եղեռնական արարքին մասին պէտք չէ լուռ մնան պետութիւնները, և թէ անոնք միահամուռ ձեռնարկներ պէտք է ընեն Սերպ կառավարութեան մօտ, ոճրագործներուն անպատճառ արժանաւոր պատիժը տրուելու համար։ Ասոնցմէ «Տէյլի Կրաֆիք» կ'ըսէ ի մէջ այլոց.— «Քաղաքակիրթ պետութիւնները չեն կրնար յարաբերութիւն ունենալ ամբողջ մարդկութեան հանդէպ ահաւոր ոճիր մը գործող ազգի մը հետ. Սերպիացիները Պելկրատի դէպքով ցուցուցին թէ չափազանց վայրագ ընթացքի մէջ գտնուիլ կը յանդգնին»։ «Սթանտարտ»ն ալ կ'ըսէ. «Որպէսզի Սերպիոյ Նոր վեհապետը քաղաքակիրթ պետութեանց կողմէ յարգանք վայելէ, պէտք է հընար եղածին չափ փութայ հանդուցեալ թագաւորին եւ թագուհւոյն սպանիչները օրինական պատիժի ենթարկելու»։ Ռուսիոյ պաշտօնաթերթն ալ բուռն լեզուով կը պահանջէ որ ոճրագործները խստիւ պատժուին։ Նոյն բանը կը պահանջեն ռուսական միւս բոլոր թերթերն ալ՝ նոյնքան բուռն ոճով մը։

Գերմանական, ֆրանսական, աւստրիական, իտալական եւ ուրիշ քաղաքակիրթ երկիրներու թերթերն ալ յար և նման լեզու մը կը գործածեն, եւ կը պահանջեն որ ամենախիստ պատիժ մը տրուի եղեռնագործներուն, այս կերպով ցուցնելով թէ ընդհանուր մարդկութեան հիմնական շահերը պաշտպանելու մասին համամիտ կը գտնուի բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհը։ Պելկրատի եղեռնագործութիւնը խորունկ վիշտ պատճառած է բոլոր վեհապետներուն. մանաւորապէս Վեհ. Նիքոլա Ջարը նոյն ահեղի ոճիրը լսելուն արցունք թափած է, եւ պատուիրած է որ Սերպ կառավարութեան մօտ ազդու ձեռնարկներ ըլլան ոճրագործներու պատժուելուն համար։ Մինչեւ որ եղեռնագործները չպատժուին, քաղաքակիրթ ազգերը չեն կրնար պաշտօնապէս յարաբերութիւն ունենալ Սերպիոյ հետ։

Եւ արդէն հեռագիրները ամէն կողմ ծանուցին թէ Անգլիոյ եւ Ռումանիոյ կառավարութիւնները ետ կանչած են իրենց դեսպանները, խզելով ամէն դիւանագիտական յարաբերութիւն։ Ռուսիոյ Ջարը՝ Բեդար Ա.ի կողմէ ուղղըւած հեռագրին ի պատասխան յայտարարած է թէ եղեռնագործներուն պատժուելէն ետքը միայն կրնայ վաւերացուած նկատուիլ իր տրքայական պաշտօնը։ Գերմանիոյ կայսրը՝ որ կը դաւանի աստուածային իրաւունքը, Պելկրատի նողկալի ոճիրը իմանալուն յայտարարեր է թէ աստուածային իրաւունքը չճանչցողները չեն կրնար անպատիժ մնալ. և այս կարգի եղեռնագործները պէտք է պատժուին։ Հակառակ պարագային անդորրութիւնը կը վտանգուի։

*** Մօնիթօռ, Սերպիոյ թագաւորին և թագուհիին սպանութեան վրայ խօսելով կ'ըսէ. «Եւրոպայի մէջ միակ ձայն մը կայ Սերպիոյ Աղեքսանդր թագաւորին և թագուհւոյն սպանութեան հեղինակները դատապարտելու համար։ Բացատրութիւնները կը պակսին եղեռնագործները նշաւակելու համար։ Արդարեւ սպանութիւնը միշտ դատապարտուած է երկնային ու մարդկային օրէնքներով, բայց Պելկրատի մէջ գործուած սպանութիւնը ա՛լ աւելի գարշելի է։ Ուստի պէտք չէ զարմանալ եթէ բոլոր երկիրներու մէջ Մամուլը ձայն կը բառնայ եղեռնագործներու օրինական պատիժը պահանջելու համար, և թէ բոլոր կառավարութիւնները համաձայն են սա խրողութեան վրայ թէ Սերպիոյ Նոր կառավարութեան առաջին պարտաւորութիւնն է Յունիս 10ի աւրինալի գիշերուան տռւամին պատասխանատուները որոնել և խստիւ պատժել։ Միւս կողմէ սկզբունքի խնդիր մը կայ, որուն վրայ միապետական կառավարութիւններ չեն կրնար իրաւախոհ ըլլալ։ Այս միաձայն մտածութիւնը չատ լաւ բացատրուած է Ռուս կայսրութեան պաշտօնաթերթին հրատարակած գեկուցման մէջ։ Նախ կը սկսի յայտարարել թէ Ռուսիա հաւատարիմ կը մնայ Պալքանեան Պետութեանց ներքին գործերուն չմիջամտելու իր սկզբունքին, բայց կարելի չէ որ յարաբերութեան մանէ անոնց հետ, որոնք իշխանութիւնն խրացուցին Սերպիոյ մէջ։ Ուստի ըսպասեց որ անկարգութեանց շրջանը վերջ գտնէ, ճշդելու համար իր ընթացքը Սերպիոյ դէպքերուն հանդէպ։ ըՍքուբշինան և Մերակոյաը Յունիս 15ին հաստատեցին օրինական կարգը երկրին մէջ, և միաձայնութեամբ Սերպիոյ թագաւոր ընտրեցին Բէդար Ա. Գարաճորճէվիչ։ Իր ընտրութենէն անմիջապէս վերջը, Բէդար Ա. հեռագիր մը ուղղեց Նիքոլա Ջարին, որ նպաստաւոր պատասխան տուաւ, բայց միանգամայն Ռուս կառավարութիւնը վըստահ է թէ Բէդար Ա. պիտի գիտնայ արդարասիրութիւն և հաստատակամութիւն ցոյց տալ, ամէն բանէ առաջ դատական քննութիւն մը բանալ տալով գարշելի ոճրին վրայ, և անոր հեղինակները խստիւ պատժելով»։

*** Ռումանիոյ Թագաւորը նողկանքով հրաժարեր է Սերպիոյ Ճերմ. գունդին հրամանատարութենէն, որուն պատուակալ գնդապետներէն էր։

*** Լորտ Լանստաուն Լորտերու ժողովին մէջ ըրած ծանօթ յայտարարութեան միջոցին ըսած է նաեւ. «Իրապէս այպանելի է այն ցաւալի դէպքը, որ անջնջելի արատ մըն է Սերպերուն համար։ Վերջին տեղեկութիւնները աւելի կը սաստկացնեն զգացուած նողկանքը։ Գալով մեր դիւանագիտական յարաբերութեանց, գիտեմ չունինք վերջին դէպքերուն մասնակցող անձերուն հետ յարաբերութիւն հաստատելու։ Յանձնարարած ենք մեր դեսպանին՝ ստիպողական պարագաներու մէջ միայն յարաբերութիւն ունենալ կառավարական պաշտօնեաներու հետ, և խստիւ զգուշանալ առժամեայ խորհրդութեան անդամները ընդունելէ։ Ֆրանսա, Գերմանիա և Իտալիա եւանմանօրինակ ընթացք մը կը բռնեն։ Ռուս կառավարութիւնը խստիւ պահանջած է ոճրագործներու պատժուիլը»։

*** Պելկրատէն կը հեռագրեն «Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ»ի։— Պելկրատի եղեռնական ոճիրը խորունկ տխրութեան մէջ ձգած է բոլոր Սերպիացիները, որոնք անձեռք կը կարդան ոճրագործներուն։ Ասոնցմէ ամէն ոք նողկանք կը զգայ։ Ամենամեծ գոհունակութիւն պիտի պատճառէ անոնց պատժուիլը։

*** Ցարաբերութեանց խզում.— Լոնտոնէն կը գրեն «Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ»ին.— «Ռիւթէր Պելկրատէն կ'իմանայ թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը չպիտի ճանչնայ սերպ կառավարութիւնը, եւ դիւանագիտական յարաբերութիւն չպիտի ունենայ անոր հետ, մինչեւ որ ոճրագործները չպատժուին։ Այս պատճառաւ մեկնելու հրաման տուած է իր Պելկրատի դեսպանին։ Պելկրատի Անգլ. հիւպատոսը պիտի հսկէ անգլիահպատակներու շահերու պաշտպանութեան։»

*** Լա Հէյէն կը գրեն.— «Հոլանտական կառավարութիւնը քաղաքակրթութեան պատուոյն անարժան կը նկատէ դիւանագիտական յարաբերութիւն ունենալ Սերպիոյ առժամեայ կառավարութեան հետ, մինչեւ որ ոճրագործները խստիւ չպատժուին։ Ուստի Անգլ. կառավարութեան նման ետ կանչած է իր դեսպանը։

*** «Թան» կը գրէ.— «Պելկրատի եղեռնական դէպքէն ետքը, Սերպիոյ առժամեայ կառավարութեան մասին Ֆրանսայի ծանուցագիր եկած է թէեւ, բայց Ֆրանս. կառավարութիւնը գիտցուած է թէ չի ճանչնար առժամեայ կառավարութիւնը մինչեւ որ գործուած եղերական ոճրին հեղինակները չպատժուին։ Իտալիա, Գերմանիա և Աւստրիա եւս, Ֆրանսայի նման, որոշած են չճանչնալ Սերպիոյ առժամեայ վարչութիւնը, մինչեւ որ ոճրագործները խստիւ չպատժուին։

*** Պելկրատէն «Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ առաջին օրերու ազմուկներէն ետքը, Սերպ ժողովուրդը սկսած է լըջօրէն խորհիլ։ Գլխաւոր ոճրապարտները հիմա չատ հազուադէպ կ'երեւան։

ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ ՑՈՅՑԵՐԸ իրարու կը յաջորդեն Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ, Էտուըրտ թագաւորին Բարիզ այցելութենէն ի վեր. հիմայ որ նախագահ Լուպէ կը պատրաստուի Լոնտոն երթալ, նոր ոգեւորութիւն մը կը տեսնուի երկու կողմէն։ Ֆրանսայի պատերազմական նախարարը Օլիվիէր զինուորանին մէջ պատահած պայթումէն անմիջապէս վերջը, հետեւեալ հեռագիրը ուղղեց Անգլիոյ իր պաշտօնակցին, Պ. Պրոտրիքի.— «Ֆրանսական բանակին անունով, պատիւ ունիմ ցաւակցական զգացումներս և ջերմ համակրութիւնս յայտնել ձեր Վսեմութեան, Օլիվիէր զինարանին աղէտին առթիւ»։ Պ. Պրոտրիք հեռագրով չնորհակալութիւն յայտնեց անգլիական կառավարութեան և անգլ. բանակին ընդհ. հրամանատարին անունով։ Ֆրանսայի զինուորական շրջանակներուն մէջ չատ մեծ կարեւորութիւն կը տրուի այս հեռագիրներուն, որովհետեւ որչափ կը յիշուի, առաջին անգամն է որ այս տեսակ բան մը կը պատահի։ Կ'ըսուի թէ նախագահ Լուպէ թելադրած է այս հեռագիրը։

—Նախագահ Լուպէի ուղեւորութեան թուականը որչափ կը մօտենայ, հետաքրքրութիւնն ալ այնչափ կ'աւելնայ. Բարիզի մէջ ամէն բանէ առաջ այդ այցելութեան մանրամասնութիւնները կը փնտռեն Լոնտոնի թերթերուն մէջ։ Զբօսաշրջիկներու գործակալութիւնները կը հաւաստեն թէ այս տարի նախորդներէն չատ աւելի մեծ թիւով Ֆրանսացիներ Լոնտոն գալու կը պատրաստուին։ Միայն մէկ գործակալութիւն մը 7800 ճամբորդ արձանագրած է յուլիսի առաջին չաբթուան համար։

—Պ. Լուպէի ի պատիւ զօրահանդէս մը պիտի տրուի Օլտըրշոթի բանակատեղին մէջ. Նաեւ պարահանդէս մը՝ Պըքինկէմի պալատին մէջ։ Օպէռային մէջ պիտի ներկայացուի «Ռոմէօ և Ժիւլիէթ»ի երկրորդ արարուածը՝ ֆրանսերէն, «Քառմէն»ի երկրորդ արարուածը՝ դարձեալ ֆրանսերէն, «Ռիկոլէթթօ»՝ իտալերէն։ Գլխաւոր դեր մը պիտի կատարէ Մատամ Մէլպա։

ՍՈՄԱԼԻՆԵՐՈՒ երկրէն հասած նորագոյն լուրերու վրայ, փութով պատրաստութիւններ կը տեսնուին Հնդկաստանի մէջ, բազմաթիւ նոր զօրքեր ղրկելու համար։ Վրդովիչ զրոյցներ կը պտտին անգլիացի Ջօր. Մանինկի կացութեան մասին, բայց վստահելի տեղեկութիւն մը չկայ։ Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ հարկ պիտի ըլլայ անգլիական զօրեղ գունդ մը պահել Սոմալիներու երկրին մէջ, բաւական ժամանակի մը համար։ Այս արշաւանքը սուղի նստիլ կը սկսի Անգլիոյ։ Պատերազմական նախարար Պ. Պրոտրիք Երեսփ. Ժողովին մէջ յայտարարեց թէ մինչեւ հիմայ 400000 անգլ. ոսկի ծախք եղած է արշաւախումբին համար։ Թշնամի ցեղապետը մեծ գործունէութիւն կը ցուցնէ։ Նոր հեռագիրները կ'ըսեն թէ ցեղապետը Հալին հաստատուեր է, եւ միտք ունի հոն մնալ և ռազմամթերք ու հրացան հաւաքել, մինչ իր ձիաւորները կը թալլեն Անգլիացիներուն բարեկամ ցեղերը, կը խզեն հեռագրական թելերը և ընդհանրապէս կը խորտակեն հաղորդակցութեան գիծերը։ Ցեղապետը աւարառութեան սկսած է արդէն և հեռագրական երեք գլխաւոր գիծեր խզած է։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԽՈՒՄԲԱԿԸ աննպաստ վիճակի մը մէջ կը գտնուի այս միջոցին։ Բաժնետէրերը շահաբաժին չեն ընդունիր, չեն ալ կըրնար ծախել իրենց թուղթերը։ Խմբակը չէ կրցած գլուխ հանել իր խոստացած ձեռնարկութիւնները, որոնց գումարը երեք միլիոն ոսկի կը հաշուուէր։ Խմբակը ունենալով անհագին դիւրութիւններ, կը յուսար ձեռք անցընել բոլոր նաւերը, երկաթուղիները, ճարտարարուեստական հաստատութիւնները և վերջապէս աշխարհի վաճառականութիւնը։ Բայց այս յոյսերը չիրականացան և հիմայ Մորկանի Շոգենաւային Թրըսդը բոլորովին անյաջող վիճակի մը հասած է։ Մեծամեծ փոփոխութիւններ անխուսափելի կը նկատուին։ Պ. Մորկան և խմբակին ուրիշ երեք առաջնակարգ անդամները, որոնք Անգլիա կը գտնուին, շուտով Նիւ Եորք դառնալու կը պատրաստուին, ուր խորհրդակցութիւն մը պիտի կատարեն։ Նաւային շրջանակներու մէջ մեծ շահագրգռութեամբ կը հետեւին Պ. Մորկանի չարժումներուն։ Մէկ տարուան միջոցին Խմբակը ո՛չ կըրցած է յուսացուածին չափ փոխադրութիւն ընել և ո՛չ ալ իր թուղթերը ծախել։ Գրեթէ անկարելի է չոգենաւ մը ուրիշ մը նաւահանգիստ մը ղրկել առանց վնասի։ Ամէնէն աւելի Գերմանացիները օգտուած են։ Անգլիական չոգենաւային ամէնէն կարեւոր ընկերութիւններէն Հուայթ Սթարի բաժնետէրերը, որոնք Մորկանի Խմբակին միացած էին, չատ դժգոհ են և պատրաստ՝ ամերիկեան Թրըսդէն բաժնուելու։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ երեսփոխանական ընտրութիւններուն մէջ, ընկերվարականները յաջողութիւններ ունեցան մանաւորապէս Սաքսոնիոյ մէջ ուր դիրք չունէին առէ առաջ, ուղղակի քուէարկութիւնը ջնջուած ըլլալով։ Սաքսոնիոյ մէջ ընկերվարականները գրեթէ 150,000 ձայնի առաւելութիւն մը ունեցեր են. 14,000 ձայնի առաւելութիւն կայ Լայբցիկի մէջ, 10,000 Շէմնիցի և 8500 ալ Տրէզտայի մէջ։ Ճարտարագործական չորս քաղաքներու մէջ, ուր 1898ին ընկերվարականները 53000 ձայն ունէին 120000 ձայն չահած են հիմայ։ Համպուրկի մէջ Պէպէլի կուսակիցները կը պահեն իրենց երեք աթոռները։ 195000 ընտրողներէն 100215 այդ կուսակիցներուն քուէ տուած են։ Պերլինի մէջ ալ քուէի միեւնոյն առաւելութիւնը կայ։

ԱՆԳԼԻՈՅ ներքին եւ Մանչի տորմիղները, ինչպէս նաեւ յածաւորակներու նաւաբաժինը հրաման ստացած են մինչեւ յուլիս 5 Տուվր երթալ, նախագահ Լուպէի այցելութեան առթիւ։ Նախագահին հետեւող ֆրանսական նաւաբաժինը Բորթսմութ պիտի երթայ։ Նոյն միջոցին ամերիկեան նաւաբաժին մըն ալ պիտի գտնուի նաւահանգիստին առջեւ։ Բորթսմութի քաղաքապետութիւնը 1000 անգլ. ոսկի վարկ մը պիտի քուէարկէ, այցելութեան ի պատիւ ըլլալիք ծախքերուն համար։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ. Պաշտօնական վիճակագրութենէ մը կը հասկցուի թէ Մ. Նահանգներու վաճառականութիւնը չատ փայլուն վիճակ մը ունեցած է անցեալ տարի։ Ներածութիւններու գումարը առաջին անգամ ըլլալով կ'անցնի 1000 միլիոն տոլարը, իսկ արտածութիւնները 1400 միլիոնի կը հասնին։

Պ. ՔԼԻՎԼԷՆՏ տեսակցութեան մը միջոցին յայտարարեր է թէ բնաւ դիտաւորութիւն չունի նորէն նախագահ ըլլալու։ Ինք հանդարտօրէն ապրիլ կ'ուզէ և նորէն քաղաքական կեանքի մէջ մտնելու փառասիրութիւն չունի. Թեկնածութեան ո եւ է առաջարկ ալ եղած չէ արդէն։

ԲԵՐԼԻՆԷՆ լուր կուտան թէ Ռուսիա կ'աշխատի համոզել տէրութիւնները որ մեկտեղ պահանջեն հինգ տարի ալ պահել Չինաստան զէնք ներածելու դէմ դրուած արգելքը։ Նոյն հեռագիրը կ'ըսէ նաեւ թէ Չինացիները միշտ գաղտնի զէնք և ռազմամթերք կը ստանան դուրսէն։ Կարգ մը զինավաճառական տուներ գործակալներ ղրկած են Չինաստանի ամէն կողմը և մաքսանենգութեամբ զէնք կը հայթայթեն Չինացիներուն։ Ֆուչաուի զինարանը այս մաքսանենգներուն կողմէ կատարելապէս կազմակերպուած է հարկ եղած մեքենաներով, զէնք չինելու համար։ Կ'ըսուի թէ գերմանական Տուն մը, որ գործակալութիւն մը ունի Հօնկ Քօնկի մէջ, վերջին 12 ամսուան միջոցին 40 հազար Մաուզէր հրացան փախցուցած է Չինաստան։

„ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ„Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1903

1321 ՏՃԿ.	ՕՐ ՅՈՒՆԻՍ 11	1903 ԼՏՑ.
Րեպիւլ Էվվէլ 28	ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, Պահք։ Ցն. Սրբոց առաքելոցն Բարթուղիմէոսի և Բառնաբայ։ Լտ.* Ծընունդ Յովհաննու Կարապետին։	Յունիս 24
ԱԼ.ՍՕՐ 4.31		ԱԼ.ՍՕՐ 4.19

ՊԱՏՄԱԿԱՆ.— 1733 յունիս 11ին կը վախճանի Հաննա վարդապետ (Յովհաննէս Եպիսկ. Երուսաղէմացի), ժամանակագիր եւ նկարիչ։ Գրած է իր ժամանակին անցքերը եւ նկարած կրօնական պատկերներ։

—1856 յունիս 11ին կը մեռնի Մհ. Ճանիկ Ամիրա Փափազեան, սեղանաւորներու արհեստապետ, 80 տարեկան հասակին մէջ։ Թաղուած է Օրթագիւղի մէջ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ գումարուեցաւ երէկ Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին եւ ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Արքեպս.ի, Ներկայ էին Տ. Վահրամ Արքեպսկ., Տ. Գաբրիէլ Եպսկ., Սիթեան ու Սանտալճեան Ա. քահանաները։ Ժողովը զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.— 1.— Սամաթիոյ Երկաւ. Նորընծայ քահանաները իրենց նիւթական անձկութիւնը յայտնելով, դարման խնդրած էին։ Ժողովը որոշեց կարեւորը յանձնարարել տեղւոյն քահանայից դասուն եւ Թաղ. Խորհուրդին։ 2.—Աղերդի Առաջնորդ Տ. Փառէն Վ. տեղեկագրած էր թէ՝ Պատրիարքարանի ձեռք առած միջոցներուն չնորհիւ առաջքն առնուած է թեմորէից մէջ երեւցած դաւանափոխութեան հոսանքին։ Ժողովը գոհութեամբ լսեց այս տեղեկութիւնը, եւ այս մասին Առաջնորդին ջանքերն ալ գնահատելով, որոշեց գոհունակութեան գիր մը յղել։ 3.—Բաղէշի առաջն. փոխանորդ Տ. Բարսեղ քհ. տեղեկագրած էր թէ վիճակին գիւղերուն վրայ, ժողովրդեան խնդրանաց համաձայն քահանայ ձեռնադրել տուած է Տ. Սահակ Եպս. Բագրեւանդեանի միջոցաւ երեք ընծայացներ, որոնց անունները են Տ. Մովսէս Կարապետեան, Տ. Մովսէս Կիլէկճօղեան եւ Տ. Ղազար Տէր Ղազարեան։ Ժողովը տեղեկացաւ։ 4.—Կեդր. Ուսումն. Խորհուրդը գրով մը ներկայացուցած էր Մարի Պոնտացիի «Հին եւ Նոր Կտակարանները» եւ խնդրած էր վաւերացումը։ Ժողովը Օրթագիւղի աւագերէց Տ. Սահակ քահանայի քննութեան յանձնեց։ Ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ կարգ մը ամուսնական եւ այլ խնդիրներով։

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Ս. Կաթողիկոսը Հաճընի երեւելիներուն հաղորդած ըլլալով որ մէկ քանի ամիս հանգիստ ընելու համար նոյն քաղաքը պիտի երթայ, տեղացիները հարկ եղած պատրաստութիւնները կը տեսնեն ընդունելու համար Ն. Ս. Սրբազնութիւնը։ Մայիս 25ին Սսոյ վանքին մէջ Տ. Կարապետ Ծ. Վ.ի կողմէ կարդացուեր է Կաթողիկոսական անդրանիկ կոնդակը, եւ հայերէն չհասկցողներու համար թուրքերէն մէկ թարգմանութիւնն ալ պատրաստուած ըլլալով, Տ. Հրանտ Ծ. Վ. մաս առ մաս այդ թարգմանութիւնն ալ կարդացեր է եւ ժողովուրդը գոհ մնացեր է պարունակութենէն։ Տ. Կարապետ եւ Տ. Վաղարշակ Վրդ.ները իրենց հետ կոնդակները եւ Ս. Միւռոն առնելով նուիրակութեան ելեր են Ատանա, Մերսին, Իսկէնտէրուն, Հալէպ, Այնթապ, Մարաշ, Բիլիս եւ ուրիշ թեմեր, ուր աթոռապատական իրաւանց հաշիւներն ալ պիտի քննեն։ Այս նուիրակութիւնը 4 ամսոյ չափ պիտի տեւէ և վարդապետները իրենց այցելած տեղերու եկեղեցիներուն և դպրոցներուն վիճակին նկատմամբ ալ տեղեկագիր մը պիտի մատուցանեն երբ վերադառնան։ Տ. Հրանտ Վ. ալ միեւնոյն պաշտօնով նուիրակութեան պիտի ելլէ։ Երեկ Սիսէն մեզ հասած նամակ մը այս լուրերը հաղորդելէ յետոյ կ'իմացնէ նաեւ ժառանգաւորաց Վարժարանի փակումը եւ աշակերտաց ցրուումը, մինչեւ որ այդ Հաստատութիւնը օժտուի իրեն յատուկ չէնքով եւ պիւտճէով, եւ կ'աւելցնէ նաեւ որ հանդուց. բարերար Ջանխանցի նպաստով պահուած Սիսի որբանոցին յատկացեալ գումարը վերջացած ըլլալով, Պատրիարքարանէ հասած գրաւոր տեղեկութեան մը վրայ, վերջերս հրապարակային քննութիւն մը տրուելէ յետոյ որբանոցն ալ փակուեր է։ Այս հաշուով, իբրեւ վարժարան կամ ուսման ու գիտութեան ծաւալման միջոց, որ եւ է կազմակերպութիւն չէ մնացած այսօր Սսոյ վանքին մէջ։ Մաղթենք որ չուշանայ այն օրը ուր Կաթողիկոսական Աթոռը ունենայ իր անուան վայելուչ վարժարան մը։ Վանքին Գլան ագարակը չէնցնելու նպատակաւ, Աթչարեան Արիստողոմ էֆ. անուն փորձ եւ ձեռնհաս անձ մը մշակներու պետ ընտրուած է տարեկան վարձքով մը։ Հրահանգ տրուած է Արիստողոմ էֆ.ի որ ագարակին մէջ այս տարի մշակութիւնը կրկնապատկէ եւ գոմէշներու ու եզներու պահպանութեան հոգ տանի. մէկ խօսքով երկրագործական աշխատութիւնները ընդարձակելով եւ կանոնաւորելով, Միաբանութեան ապրուստը ապահովէ։ Ս. Կաթողիկոսը մտադիր է երկրագործական մեքենաներ բերել տալ յառաջիկային, եւ այս կերպով Գլանէն աւելի օգտակար արդիւնքներ ստանալ։

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 136

ՔՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՕՆԹԷՓԷՆ

ՄԻԼԻՈՆԷՐԸ

37

—Ես կը մեկնիմ կոր հիմայ, բարեկամներս, ըսաւ յետոյ տաքթոր Լըռուայէ, գիրկը առնելով նորէն Սիմիօմօնին պզտիկը՝ զոր Անժէլ Թեւերուն մէջ կ'օրօրէր ժամադրութիւն ունիմ, և չեմ ուզեր ուշանալ։

—Հօրեղբայր, կ'ուզէ՞ք որ վազեմ կառք մը վարձեմ ձեզի, հարցուց մեքենագէտը։

—Պէտք չկայ, որովհետեւ կառքը դուրսը կը սպասէ կոր արդէն։

—Ի՛ ուրեմն, ես ալ տեղ մը պիտի երթամ ձեզի հետ միեւնոյն ատեն, երթամ ես ալ առանձին կառք մը վարձեմ...

«Կը յուսամ որ մինչեւ իմ Բուլոնյէ վերադառնալս դուք ալ հոն կ'ըլլաք...

Հօրեղբայր եւ եղբօրորդի մեկնեցան դուրս ելան։

Պ. Լըռուայէ նորէն նստաւ այն կառքը՝ որով եկած էր, եւ հրաման ըրաւ կառապանին զինքը Ռիվոլի փողոցին միւս ծայրը տանիլ, Բոնքորտի հրապարակին մօտ։

Բոլ ալ դէպի պուլվառ գնաց, ուր կը յուսար դիւրութեամբ գտնել կառք մը։

Բայց յուսախաբ եղաւ, տեսնելով որ հրապարակը ամայի էր ամբողջովին։

Բարակ անձրեւ մը կը մաղուէր, եւ բոլոր կառքերն ալ իրենց տեղերը վերադարձեր էին։

Հետիոտն մինչեւ Բուրպիլուա երթալ, անկարելի էր, որուն վրայ մեքենագէտը չխորհեցաւ իսկ։

Եւ սակայն մէկ կողմէն սկսաւ քալել, այն յոյսով թէ կառք մը պիտի կրնար գտնել ճամբուն վրայ։

Քառորդ ժամու մը չափ քալեց։

Իր յոգնութիւն ու յուսահատութիւնը կ'աւելնային սակայն հետզհետէ։

Վերջապէս, թատրոնին դրան առջեւ տեսաւ կառք մը որուն լամբարները կը վառէին։

Հեւ ի հեւ կառքին ետեւէն վազեց, եւ չնչասպառ ձայնով մը պոռաց.

—Կառապա՛ն, պարա՞պ էք։

Եւ ափոփանքի մեծ չունչ մը առաւ, երբ լսեց կառապանին պատասխանը.

—Ձեր տրամադրութեան տակ է կառքս, պարո՛ն, հրամմեցէք։

Կառքը որ կ'ընթանար արդէն, կանգ առաւ։

Կառապանը վար իջաւ տեղէն և բաց փակեց դուռը։

—Վազցնե՞մ կառքը, պարոն։

—Ժամը նայեցէք նախ եւ առաջ։

—Ժամը տասնին քառորդ կ'ուզէ, իմ ժամացոյցիս նայելով, ձերը նայեցէք անգամ մը, պարո՛ն։

Բոլ չպատասխանեց եւ ոչ առանց պատճառի։

Մէկ քանի ամիսէ ի վեր ժամացոյցը գրաւի դրած էր։

Կառապանը յարեց.

—Ո՞ւր պէտք է առաջնորդեմ զձեզ։

—Դէպի Բուլվառ։

—Գալով վարձատրութեան, զայն ձեր վեհանձնութեան կը թողում, պարոն։

«Ահաւասիկ իմ կառքիս թիւը, աւելցուց կառապանը Բոլին տալով քարտ մը, 13 է, գէշ թիւ մը, թիւ մը որ դժբաղդութեան պատճառ կ'ըլլայ, ինչպէս պիտի ըսէր ուրիշ մը։ Բայց Բիէռ Լօռիօ կարեւորութիւն չի տար այդ տեսակ մեկնութիւններու։»

Բիէռ Լօռիօ որ նոյն ինքն այն կառապանն էր՝ որ Պրինտուա փոխադրած էր Էսթէրն ու Տիկին Ամադիսը, իր տեղը ելաւ եւ սկսաւ մտրակել ձիերը։

Հիմա մենք երթանք նորէն Նեօյիի Վիլլան, այն ժամուն ուր Տքդ. Լըռուայէ իր եղբօրորդիին դրան առջեւ կը հասնէր, այսինքն իրիկուան ժամը 8ին։

Ժոռժ տը լա Թուռ Վոտրիօ տեղեկակ էր արդէն մենամարտին արիւնալից վերջաւորութեան, կամ աւելի ճիշդ Վէնսանի անտառակին մարդասպանութեան։

Գիտէր որ, առաւօտէ ի վեր, Սիմիօմօն մեռած էր արդէն։

Անհուն հաճոյքով մը ընդունած էր Բարթէլէմիի յաղթանակին լուրը։

Այդ պահուն վեր ու վար կը չըրջագայէր վիլլային պարտէզին մէջ։

Մտախոհ կերպով կ'երթար ու կուգար։

Յայտնապէս կ'երեւար որ բանի մը կը սպասէր, եւ սկսած էր իր այդ ըսպասումը բաւական երկարած տեսնել։

Վերջապէս կառքի մը աղմուկը լըսեց որ խճաքարոտ ճամբուն վրայէն կ'ընթանար արագչաւ։

Այս կառքը կանգ առաւ ճիշդ տաղաւարին առջեւ։

[Շարունակելի]

ԴՐՈՒՍԱՅԻ առաջնորդ Տ. Յովհաննէս եպիսկ. Արշարունի վաղը Պոլիս պիտի գայ եւ օգափոխութեան ու դարմանի համար մէկ քանի ամիս պիտի մնայ մայրաքաղաքս։

ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ տօնը քանի կը մօտենայ, հետաքրքրութիւնը այնքան կ'աւելնայ թէ այս տարի ո՛վ պիտի շահի Իզմիրեանց գրական մրցանակը։ Այս մրցանակաբաշխութիւնը հիմայ երկու տարին անգամ մը կատարուելուն համար, բնականաբար վարձատրուելիք գիրքը աւելի նշանակութեան և պատուոյ կ'ըլլայ։ Կը լսուի թէ առ այժմ երկու գրքեր վարձատրութեան արժանի կը դատուին։ Առաջինն մէկն է Շապին Գարահիսարի առաջնորդ Տ. Սմբատ Ծ. Վ. Սաաթճեանի «Ներսէս Լամբրոնացի» աշխատասիրութիւնը, որուն քննութիւնը յանձնուած է Ռեթէոս էֆ. Պէրպէրեանի և միւսն է Աւոյիկ էֆ. Լէւոնեանի «Ազգային կաթողիկոսներու պատմութիւնը», որուն քննութիւնը կատարած է Հրանտ էֆ. Ասատուր։

ՏՓՂԻՍԻ մէջ անցեալ ամսոյ վերջերը մեռեր է Տիկին Ռոմանովա (ծնեալ Գոլոյեան) եւ կտակեր է 400 րուբլ. Տփղիսի Հայոց բարեգործական մարմնոյն, 200 րուբլ. Տփղիսի մէկ գերեզմանատան, 400 րուբլ. Տփղիսի Հայոց քահանայից ընկերութեան, 300 րուբլ. Տփղիսի Հայոց Կուսանաց վանքին, 200 րուբլի անկելոց Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն և 400 րուբլի նոյն եկեղեցւոյ Գրիգոր Շահնազարեան քահանային, որպէսզի իր ծուխերէն չորս չքաւոր օրիորդի հարսանեկան պէտքերը հոգալու համար 100ական րուբլի տայ։

ՊԻԼԷՃԻԿԷՆ 8—10 ազգայիններու ստորագրութեամբ նամակներ ղրկուած են Պատրիարքարան, ինչպէս նաեւ վարչութեան եկեղեցական և աշխարհական անդամներէ ոմանց։ Այս նամակներով կը խնդրուի որ Տ. Մովսէս եպիսկ. Կէօմիւշեանի ուրիշ վիճակային պաշտօն մը կոչուելով, Տ. Գրիգորիս Վ. Պալագեան միայն իր պաշտօնին մէջ. սակայն ինչպէս յայտնի է առաջնորդի մը ընտրութիւնը կը կատարուի Գաւառ. Ժողովոյ միջոցաւ. հետեւաբար հրաժարման մասին եղած խնդրանք մըն ալ պէտք է որ Գաւառ. Ժողովոյ միջոցաւ ներկայացուի. օրինաւոր ձեւը այս է, եւ ասկէ դուրս եղած խնդրանքները մասնաւոր հանգամանք մը կրնան ունենալ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ՝ կիրակի օրը խօսած քարոզին մէջ թուելով Էջմիածնէն դուրս զանազան ժամանակաց մէջ կաթողիկոսանիստ քաղաքները՝ յատուկ աղօթքներ ու բարեմաղթութիւններ ըրաւ նաեւ Կիլիկիոյ նորընտիր կաթողիկոս Ամեն. Տ. Սահակ Սրբազանի կենացը ու արեւշատութեանը համար։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ եկեղեցւոյն շինութեան կայս. հրովարտակը շնորհուած է։ Անցեալ կիրակի Սելանիկի հովիւ Ջլղաթեան Տ. Մկրտիչ քհնյ. Տօն Կաթողիկէ Ս. Էջմիածնի առթիւ մատրան մէջ հանդիսաւորապէս պատարագ մատուցանելով, Կայսերական Ֆերմանին շնորհուիլը հաղորդեր է ժողովրդեան եւ յատուկ բարեմաղթութիւններ ըրեր է Վեհ. Կայսեր կենաց արեւշատութեան համար։ Տ. Մկրտիչ քհնյ.ի եւ հոգաբարձութեան ջանքերով քիչ օրէն պիտի սկսուի եկեղեցւոյ շինութեան։ Յունիս 5ին Սելանիկի Բարձր. կուսակալը կայս. Ֆերմանը պաշտօնապէս յանձներ է Տ. Մկրտիչ քահանայի։

ՀԷՏԻԿ ՓԱՇԱՅԻ եկեղեցւոյ աւագերէց Տ. Յովհաննէս քհնյ. Նորընտիր Թաղ. Խորհրդոյ անդամներուն խմբովին հրաժարման վրայ, հրահանգ խնդրեր է Պատրիարքարանէն։

ՈՒՍՈՒՑՉԱՑ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ Սնտուկի Հոգաբարձութիւնը երէկ նիստ հրաւիրուած էր Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, սակայն ամբողջական նիստ չկրցաւ կազմել, եւ ատենապետ Պէրպէրեան էֆ. ու Գնաճեան Սարգիս էֆ., որոնք ներկայ էին, ինչ ինչ խորհրդակցութիւններ կատարեցին Հոգաբարձութեան յանձնարարեալ գրութեանց վրայ։ Երուանդ էֆ. Փափազեան 3 օսմ. ոսկի եւ Լեւոն էֆ. Հաճեան իր զաւկին ծննդեան առթիւ մէկ քառորդ ոսկի նուիրած ըլլալով ի նպաստ Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկին, շնորհակալութեամբ արձանագրուեցան այս նուիրատուութիւնները։ Այն ամէն բարեսէր ազգայիններ որոնք ո և իցէ առթիւ կը փափաքին նպաստել նոյն Սնտուկին, կրնան դիմել առ գանձապետ Հոգաբարձութեան, Սարգիս էֆ. Գնաճեան, Զաքմաքճըլար Եօգուշի Թիւ 75—76 վաճառատունը եւ յանձնել իրենց նպաստը։

ՄԱՆԱԶԿԵՐՏԻ արկածեալներուն համար նպաստ ստանալու նպատակաւ Ս. Պատրիարքը Կոնդակ մը յանձնած է Տ. Գնէլ Վրդ. Գալէմքեարեանի, որ բարեսէր ազգայնոց դիմում ընէ։ Առաջին անգամ մասնակցած են սոյն նուիրատուութեան Վսեմ. Մաթէոս եւ Աբիկ էֆէնտիք Ունճեան՝ 20 օսմ. ոսկի եւ Բարսեղ էֆ. Հալաճեան 10 օսմ. ոսկի տալով։ Սոյն նուիրատուութիւնը պիտի շարունակուի Ս. Պատրիարք Հօր կարգադրութեամբ, և մօտերս նպաստի գումար մը պիտի ղրկուի Մանազկերտ։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԷՆ Նուպարեան Պօղոս փաշայի աղջիկը՝ Օր. Եւա, առջի օրը մայրաքաղաքս գալով, ուղղակի Այ Ստեփանոս գնաց եւ հիւրընկալուեցաւ Տատեան Յովհաննէս պէյի բնակարանը։ Օր. Եւա Նուպարեան, մօրը կողմէ, Տատեան Յովհաննէս պէյի թոռն է։

ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ Տիգրան էֆ.ի հիւանդութիւնը կը շարունակէ տակաւին եւ երէկ վիրաբուժական երկրորդ գործողութիւն մըն ալ կատարեցին Տքք. Եազըճեան և Թորգոմեան էֆէնտիները։

ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ մեզ կը գրեն թէ, Եգիպտական գարնանային տօնին (շամ էլ նէսիմ) առթիւ Տէր եւ Տիկին Վսեմ. Աբրահամ փաշա Բարթող և Տէր և Տիկին Միքայէլ պէյ Րէիսեան, Աղեքսանդրիայէն դուրս իրենց սեպհական Կապա գիւղին մէջ դաշտահանդէս մը կազմակերպեր են ուր յատկապէս հրաւիրուեր են 150է աւելի բարեկամներ և ծանօթներ։ Մասնաւոր շոգեկառք մը հանդիսականները փոխադրեր է Տէսուան. այս ճամբորդութիւնը կէս ժամ կը տեւէ ուրկէ քառորդ ժամ մըն ալ անդին ճամբորդեր են հասնելու համար Կապա. հոն պատրաստուեր է ճոխ եւ զարդարուն սեղանը։ Յետոյ հանդիսականները նուագելով ժամանակ անցուցեր են։ Նոյն միջոցին վիճակախաղ մըն ալ տեղի ունենալով, հրաւիրեալներէն շատերը կարեւոր նուէրներ շահեր են։ Երեկոյին կառախումբով վերադարձեր են Աղեքսանդրիա։

ԱՌԱՔԵԼ ԾԱՏՈՒՐԵԱՆՑ

Մեծահարուստ Առաքել Ծատուրեանց, որուն մահը ծանուցինք երէկ, ծանօթ էր արդէն իր բարեգործութիւններով և առատաձեռնութիւններով, 1898ին երբ Ս. Հայրապետը Բագու այցելած և հիւր եղած էր Լալայեանց ապարանքին մէջ, Երուսաղէմի Պատր. Փոխանորդ Տ. Գէորգ Սրբազան ալ եպիսկոպոսանալու համար հոն կը գտնուէր։ Ի պատիւ Նորին Ս. Օծութեան պատրաստուած սեղանին հրաւիրուած էր նաեւ Աղա Առաքել Ծատուրօֆ որ զուարթ տպաւորութեան ներքեւ խոստացաւ իր սեփական նաւթահորերու տարուան մը մէջ մէկ շաբաթուան արտադրութիւնը նուիրել կէս առ կէս Ս. Էջմիածնի և Ս. Երուսաղէմի մայրավանքերուն։ Սոյն նուիրատուութիւնները շարունակուեցան քանի մը տարիներ։ Չենք գիտեր թէ՝ վերջին տարւոյս մէջ ալ կատարուեցա՞ն, թէ ոչ։ Սակայն հանգուցելոյն անձնասպանութիւնը ամէն դասակարգի ազգայնոց մէջ խորին տպաւորութիւն յառաջ բերաւ։ Ծատուրեանց՝ արդարեւ համակրելի դէմք մըն էր իր կենդանութեանը, հեզաբարոյ բարեպաշտութեամբը, ազգասիրութեամբը, կրթասիրութեամբը, գրասիրութեամբը և առատ նուէրներովը։

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ
«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի

ԱՏԱԲԱԶԱՐԷՆ մեզի կը գրեն Յունիս 7 թուականով.—«Նիւթական շատ աննախանձելի կացութենէ մը վերջ յուսադրող օդով գարուն մը ունեցան ժամանակին Ատաբազարցիները, մանաւանդ շերամի գործին միայն կապուող ստուար դասակարգ մը, որ երկար ատեն տերեւներուն չայրելէն աւելի յուսադրուած՝ միւս տարիներէն և իր տերեւներէն աւելի հունտ արթնցուց։ Տրամ մը տերեւ չունեցողը տասը մը հունտ բացաւ, յուսալով կամ հաւատալով որ եաքը շատ պիտի իջնէր տերեւին գինը, քանի որ Ատաբազարի դաշտավայրին կարեւոր մէկ մասը թթաստան է և տերեւները՝ վնասուելու վտանգը օրէ օր կ'անցնէին։ Այսպէս գրեթէ ամէն տուն շերամ կար։ Առատ մըն ալ, յանկարծ տերեւները այրեցան. բայց քիչեր միայն կանխատեսութեամբ իրենց արթնցուցածներէն կամ արթնցնելիքներէն զեղչեցին. ընդհակառակն ուրիշներ «եաքը տերեւը աժան կ'ըլլայ, եթէ ալ չայրի» ըսելով, նոյնիսկ առժամեայ պէտքի համար սուղ գնումներ ըրին, մինչեւ շերամներու վերջին խորխաթափութիւնը։ Ու ահա տերեւները, մէկէն ի մէ'կ, ամէ'ն տեղ պակսեցան, խռովութիւնը ծայր տուաւ, այնպէս որ թուականէս 7-8 օր առաջ մէկ օխա տերեւին գինը մէկուկէս ղրուշի բարձրացաւ, տերեւ մը՝ որուն 3/4ը փայտ է, և սակայն ատ ալ չկայ խնդրանքին չափ։ Քաղաքէն գիւղերը կը վազեն, մինչդեռ գիւղացիներ ալ քաղաք կը դիմեն տերեւ գտնելու յոյսով։ Շատերու շերամը աւրուեցաւ, քանիներ թափեցին ու սանկ նանկ ամէն բան անցաւ. չմոռնանք ըսելու որ Կէյվէ Միջագիւղէն Սապանճայէն բաւական տերեւ հասաւ։ Հիմա շերամի գործը գրեթէ աւարտած է, եղածը եղած՝ աւրածը աւրած։ Գիները ալ առ այժմ 14-18 ղշ. որ եթէ չիջնէ՝ վնաս չունի. բայց այդ վիճակին մէջ մնալը կամ բարձրանալը հաւանական չերեւար։

—«Աղուոր օդի և շարունակական անձրեւներու շնորհիւ բոյսերը յաջող վիճակ մը ունին. պտուղները շատ առատ են, սկիզբները խնձորներուն վրայ թրթուր մը եկաւ, որ եթէ չջնջուէր մայիսի վերջին սառնակին մէջ անգամ ցող սաստիկ անձրեւէ մը, այս տարի խնձորի երես գրեթէ չպիտի տեսնէինք. կերուած ամբողջ տերեւներուն տեղ նորեր կը բուսնին, որով պտուղը անվնաս կրնայ մնալ։ Ցորենները մարդու հասակ և հասկերը հարիւրնոց, եգիպտացորենը իր յարմար օդը գտաւ. երկու տարի առաջուան պէս հնձուած գարիներու տեղ եգիպտացորեն կրնայ ցանուիլ և հասնիլ, կ'ըսեն երկրագործները։ Եթէ ուրիշ վտանգ մը չսպառնայ, առատ խաղող և շատ աժան սեխ ու ձմերուկ պիտի ունենանք այս տարի»։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ
ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ
23 Յունիս 1903

Ֆրանս. %	(3% Français)	97.20
Րէժի	(Tab. Turcs)	384.50
Գօնսօլիտ	(R. Turque D.)	32.27
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	130.50
Պանք Օթթ	Banque Ott.)	608.
Թրանսվա	(Transwal)	118.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ
ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ
(ՄԵԾ ՎԵԶԻՐԱՏԱՆ)

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Պալատի աստիճան տրուեցաւ Կայս. Ամէտի դիւանին օգնական Րիֆաթ պէյի, և նոյն դիւանին Ա. կարգի քարտուղարներէն Սաիտ պէյի։

Ուլայի Ա. աստիճան՝ Մուսուլի ելմտական քննիչ Զիյա պէյի։

Միւթէմայիզի աստիճան՝ Շապին Գարահիսարի մուհասէպէճի Մահմուտ Նազմի էֆ.ի։

Սանիյէի աստիճան՝ Կէյպզէի ելմտական տնօրէն Մէհմէտ Հասիպ էֆ.ի։

ՊԱՇՏՕՆԱՆՇԱՆ.—Բ. կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Մաքսային Ժողովոյ անդամ Ալի Րաշիտ էֆ.ի։

Բ. Մէճիտիյէ՝ Ֆրանսայի վառօդի ճարտարագէտներէն Պ. Միւլարայի։

ԿԵԴՐ. ԲԱՆՏ. — Մայրաքաղաքիս մէջ շինուելիք մեծ կեդր. բանտին համար 100,000 օսմ. ոսկի պիտի ծախսուի։ Բանտը պիտի կառուցուի Եէտիգուլէի դուրսը։

ՊՈՒԼԿԱՐ իշխանապետութիւնը, կը գրեն Պուքրէշի Թերթերը, Բ. Դրան կողմէ եղած զեկոյցներուն վրայ, Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ սահմանագլուխին պահպանութեան կողմերը աւազակներու անցքը արգիլելու համար գտնուող զինուորներու թիւը աւելցուցած է 3000 զինուորներով եւս։

ԱՆՏԱՌԱՑ ԵՒ ՀԱՆՔԱՑ 1318 տարւոյ հասոյթը՝ նախորդ տարիներու բաղդատմամբ՝ 4,341,000 ղշ. աւելի եղած է։

ՅՈՅՆ ՀԱՄԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.— Անցեալ կիրակի օր տեղի ունեցան Ֆէնէրի Յունաց վարժարանի տարեկան քննութիւնները, ի ներկայութեան Տ. Եօաքիմ Ս. Պատրիարքին և Սինոդին անդամներուն, հելլէն դեսպանատան Թարգման Պ. Լաուտաքիի և ուրիշ երեւելիներու։ Այս առթիւ Տ. Եօաքիմ Ս. Պատրիարքը յայտնեց թէ դպրոցին պէտքերուն ծախսուելու համար, երկու բարերարներ, որոնք իրենց անունը ծածուկ պահել կ'ուզեն, դրամական գումարներ նուիրած են, մէկը՝ 3000 օսմ. ոսկի, միւսը՝ 30,000 ֆրանք։ Քննութեանց վերջանալուն՝ բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին արեւշատութեան համար, որոնց ձայնակցեցան ներկաները։ Յիշեալ վարժարանէն 40 ուսանողներ վկայական պիտի ստանան այս տարի։

—Կայս. Իրատէ մը կ'արտօնէ Պրուսայի, Ալթընպարմաք թաղին մէջ, յունաց երկսեռ վարժարաններու վերաշինութիւնը։ Այդ շինութեան պէտք եղած ծախքը՝ 136,555 ղշ.ը պիտի հատուցանէ մետրոպոլիտարանի սնտուկին 1400 Օսմ. ոսկիի գումարէն։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ԶԵՂԾՈՒՄՆԵՐ.—Ինչպէս յայտնի է, Պասրայի, Ֆավայի, Խէնտէքի և Տէվասէրի մաքսատանց մէջ Պարսկաստան ղրկուած ապրանքներուն 100ին 12 արտածման տուրքերու իւրացման մասին քննութիւն բացուած էր։ Քննիչ յանձնաժողովոյ Նախագահութեան կողմէ պէտք տեսնուած էր պաշտօնանկ ընել այս զեղծումներուն մասնակից եղողները։ Բայց որովհետեւ ըստ կանոնի Մաքսային Ժողովոյ կողմէ հարկ է որ քննութիւն կատարուի, այդ զեղծումներուն վերաբերող թուղթերը յանձնուած են Մաքսային Ժողովոյ անդամ Րաշիտ էֆ.է, Յարութիւն Չէքի էֆ.է, ինչպէս նաեւ Ալի Րիզա և Հիւսէյին Հիւսնի էֆ.ներէ բաղկացեալ յանձնաժողովի մը։ Մաքսային Ժողովոյ նախագահ Սիւրէյյա պէյ զեկուցած է որ յանձնաժողովը իր գործին սկսի և մէկ երկու օրուան մէջ աւարտէ։ Հաստատուած է թէ Պաղտատի մաքսային հաշուակալութեան Ա. քարտուղար Թահիր և Թղթակցութեանց Ա. քարտուղար Րիզա էֆ.ները՝ 1306 տարիէն ետքը Պասրայի մաքսային տնօրէնութեան փոխանորդութիւնը վարած տեններն մասնակից եղած են այս զեղծումներուն։ Ուրացուած դրամները որպէս զի կարելի ըլլայ ետ առնել, կը խորհուի զեղծումի մասնակից եղողներէն և անոնց փոխանորդներուն ստացուածքը գրաւի տակ առնել։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ Վարչութեան Ընդհ. Տնօրէն կոմս տ'Աւնու առջի օր մայրաքաղաքս ժամանեց Բարիզէն։

ՕՍՄ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՄԻԱՑՈՒՄԸ.— Յառաջիկայ հինգշաբթի Լոնտոնի մէջ պիտի գումարուի անգլիական սէնտիքան՝ զոր նստի հրաւիրած է Պ. Կ. Օպուանօ, քննելու համար Միացման խնդիրը։ Հիմակուընէ կարելի է, մինչեւ այսօր տեղի ունեցող բանակցութեանց ընթացքին վրայ հիմնուելով, կանխել թէ՝ Օսմ. Պանքային Ընդհ. Տնօրէնին կողմէ ձեռնարկուած գործը կատարեալ յաջողութիւն մը պիտի ունենայ։

—Բարիզէն կը ծանուցուի թէ Պ. Կաստոն Օպուանօ Պերլինէն իրեն հետ բերած է Օսմ. Պարտուց Միացման ծրագրին օրինակը՝ ընդունուած գերման սեղանաւորական հաստատութիւններու կողմէ՝ Մուհարրէմի կայս. Ֆէրմանին տրամադրութեան համաձայն, ինչպէս եղած էր Բարիզի մէջ։

—Ֆրանսացի եւ գերման դրամատէրներու խմբակներուն միջեւ տիրող կարծիքի տարբերութիւնները բոլորովին հարթուած են, եւ Պ. Կ. Օպուանօ կրցած է նպաստաւոր պայմաններ ձեռք ձգել ֆրանսական շահերուն համար։

ԿՐԹԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ Զէքի պէյ կատարելապէս ապաքինած ըլլալով իր հիւանդութենէն, առջի օր իր պաշտօնավայրը գնաց, Տար-իւլ-Խայրի չէնքին նորոգութիւնները աչքէ անցընելէ ետքը։

ԱՐՋԱՌՆԵՐՈՒ մորթուելուն տուրքը (եզերունը՝ 5 ղշ., կովերունը՝ 3 ղշ., ոչխարներունը 1 ղշ., այծինը՝ 30 փր. և գառնուկինը՝ 8 փր.) Կայս. Իրատէով ընդհանրացած է բոլոր նահանգներուն մէջ ալ, և յատկացուած՝ Ռումէլիի նահանգներուն մէջ բացուելիք նախն. վարժարաններու ծախքերուն։

ՄԵՆԱՇՆՈՐՀԻ ԽՆԴՐԱՆՔ.— Աւստրիահպատակ վաճառական Պ. Հայման Շվիմէր և փաստաբան Պ. Հարիս Տամոնաքօ Քաղաքապետութեան մատուցած են խնդրագիր մը՝ որուն մէջ ցուցնելով թէ մայրաքաղաքիս մէջ պատահած հրդեհներու մեծ մասը առաջ կուգայ ծխնելոյզներէ և վառարանի ծխնելոյզներէ, 30 տարուան մենաշնորհ կը խնդրեն կանոնաւոր և պարտաւորիչ կերպով մաքրելու մայրաքաղաքիս և արուարձաններու բոլոր տուներու ծխնելոյզները, (տարին մէկէն չորս անգամ, ծխնելոյզին կարեւորութեան համեմատ)։ Մենաշնորհի տէրերը իրենց այս գործին համար պիտի ունենան հինգ ծխանջինջ պետեր, որոնք պէտք եղած թուով օգնականներ պիտի ունենան։ Տարեկան որոշ տուրք մը պիտի հաւաքեն, ծխնելոյզին բարձրութեան համեմատ։ Այս նպատակաւ կազմուելիք ընկերութիւնը Օսմ. քոմանտիթ և կամ անանուն ընկերութիւն մը պիտի ըլլայ։ Կայս. կառավարութիւնը ընկերութեան գործերը քոմիսէրի մը կողմէ ի գործ դրուելիք տեսչական հսկողութեան մը տակ պիտի առնէ։ Քաղաքապետութիւնը այս խնդրագիրը մատուցած է Ներքին գործոց Նախարարութեան։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ խնդրած է Կրթական նախարարութենէն նորոգել տալ Պոլիս, Տիւլկէրզատէ վարժարանի պարտէզին մէջ գտնուող Գըզ-Թաշի սիւնը, որ 94ի մեծ երկրաշարժէն ի վեր մեծ վնասներու ենթարկուած էր։

ՄԱՀՍՈՒՍԷԻ վարչութիւնը որոշած է ութը հատ նոր կաթսաներ յանձնարարել Եւրոպայի նաւաշինարաններուն, Կղզիներու գծին վրայ երթեւեկող այն շոգենաւերու համար՝ որոնց կաթսաները հինցած են։

ԷՐԶՐՈՒՄԷՆ կը հաղորդեն թէ մանուկներու միջեւ սաստիկ հարբուխ մը ծագած է, որ բազմաթիւ մահերու պատճառ կ'ըլլայ։

ԾԽԱԽՈՏԸ.— Համի «Թապաքօ» թերթը կը գրէ.— Ռումէլիի տարբեր տեսակէ ծխախոտներուն միջեւ Տրամայինը ամէնէն փնտռուածն է, որ կ'արտածուի Քավալայէն, ուր կը գտնուի բոլոր մեծ տուներու կեդրոնը։ 1892ին, Ռումէլի 12 միլիոն քիլոկրամ ծխախոտ կ'արտադրէր, Տրամա՝ 5 միլիոն, Իսքէչէ՝ 4, Նէվրոքոփ և Ճումայի Պալա՝ 1ուկէս, նոյնքան ալ Սէրէզ և Զիխնա։ Գլխաւոր գնորդներն էին Օսմ. Ծխախոտի Ռէժին և եւրոպական միւս Ռէժինները, (Աւստրիա-Հունգարիա, Իտալիա և Ֆրանսա)։ Այս վերջինները հիմայ մրցակից մը ունին իրենց դէմ, Ամերիկեան ծխախոտի ընկերութիւնը. որ ծխախոտի արտադրութեան ամենէն մեծ մասը մենաշնորհ ընելու հսկայ գործին ձեռնարկած է։ Հետեւանքը գներու զգալի բարձրացում մը եղած է, ինչ որ պատճառ եղած է մշակութեան զարգացման։ Գալով ամերիկեան Թրըստին, անիկա սա պայմանները առաջարկած է կառավարութեան մենաշնորհի համար.—Ա. տարեկան մէկ միլիոն Օսմ. ոսկիի գումարի մը հատուցումը. Բ. 25 միլիոն ոսկիի փոխառութիւն մը և Գ. մենաշնորհին ստացման օրը հինգ միլիոն ոսկիի գումարի մը կանխիկ վճարումը։

(Սերվէր)

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը յունիս 3-16էն սկսեալ հինգ օրուան քարանթինա հաստատեց եգիպտական նաւահանգիստներու ժամանումներուն դէմ Սուլինայի առջեւ։ Քէօսթէնճէի և Մանկալիայի նաւահանգիստները փակուած են այդ ժամանումներուն դէմ, ինչպէս նաեւ առողջապահական պայմանագրութեան 4րդ յօդուածին կանխատեսած ապրանքներն ու առարկաները արգիլուած։

ՈՃԻՐ, ԱՐԿԱԾ ԵՒԼՆ

ԱՋ ԱԿԱՆՋԸ.—Սիմոն անուն մէկը առջի գիշեր, գինով վիճակի մէջ Գումգափու, Գատըգիւղ տուն դառնալուն, կնոջմէն իր պահած՝ դրամները ուզեց, կինը մերժեց։ Սիմոն այն ատեն անոր վրայ յարձակեցաւ եւ ակռայովը փրցուց խեղճ կնոջ ականջը։ Անմիջապէս բժիշկ կանչուեցաւ, կնոջ աղաղակներուն վրայ։ Բժիշկը ականջը ուզեց զայն նորէն փակցնելու համար։ Ամէն տեղ փնտռեցին ի զուր, երբ Սիմոն որ անկիւն մը քաշուած էր, ըսաւ թէ ինք կուլ տուած էր զայն։

ՇՈԳԵՆԱՒԻ ՀՐԴԵՀ.— Առջի իրիկուն հրդեհ ծագեցաւ Մահսուսէի «Գայսէրի» շոգենաւին մէջ, որ նորոգութեան ենթարկուած էր նաւաշինարանին մէջ։ Մէկ քանի խցիկներ, պիւֆէն և ծխարանը այրեցան։ Քննութիւն մը բացուած է հրդեհին ծագման մասին։

ԵՐԷԿ ԱՌՏՈՒԱՆ փոթորիկը վնասներ պատճառեց Վօսփորի բանջարի և պտուղի պարտէզներուն։ Հոն ալ, Շիշլիի մէջ ալ տեղատարափ անձրեւ և ընկուզի խոշորութեամբ կարկուտ տեղաց։ Կայծակ մը ինկաւ Եէմիշի առջեւ խարիսխ նետած «Նիզամ» անուն նաւաձիգի մը կայմին վրայ, որ կոտրեցաւ։ Անձի կորուստ չկայ։ Այդ պահուն նաւավար Սթրաթի վախէն ինքզինքը ծովը նետեց, բայց հասած անմիջական օգնութեանց շնորհիւ ազատեցաւ։

ԲԷՆՏԻՔԻ հրդեհը, որ այրեց Գառնիկ էֆ.ի շերամատունը՝ չարակամութեան արդիւնք է, կ'ըսէ «Մօնիթէօռ» որ կ'աւելցնէ թէ տարիներէ ի վեր մեծ վարչութեան մը մէջ գտնուելով, Գառնիկ էֆ. պարկեշտութեան եւ ուղղամտութեան տիպար մը նկատուած է։ Մէկն է անիկա անոնցմէ, որոնք արժանի են ընդհ. համակրութեան։ Ապահովագրուած էր մէկ քառորդը միայն հրկիզուած շերամատան։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ.— «Ֆավիկնանա» իտալական շոգենաւը առջի իրիկուն Պոլսոյ նաւահանգիստէն Իզմիր կը մեկնէր, երբ Այ-Սթէֆանոյի բացերը իր գլխաւոր կայմը խորտակուեցաւ։ Ամֆիտրիտ հելլէն շոգենաւը տեսնելով սարիքա, օգնութեան փութաց եւ զայն նաւահանգիստ բերաւ։

ՀՐԴԵՀԻ սկզբնաւորութիւն մը տեղի ունեցաւ, առջի գիշեր Պաղչէ Գափու, Տանիէլի ճաշարանին մէջ և խանութին մէկ մասը այրեցաւ։ Խանութը ապահովագրուած ըլլալով, ոստիկանութիւնը հարցաքննութեան ենթարկած է ճաշարանին աշխատաւորները։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

1896Ի ՕՍՄ. ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ 5%

ԱԶԴ.— 1896ի 5% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթի տէրերուն կը ծանուցուի թէ յառաջիկայ յուլիս 1/14էն սկսեալ վճարումը պիտի կատարուի նոյն փոխառութեան թիւ 14 կտրօնին, ինչպէս նաեւ նոյն պարտաթուղթերու յունիս 5/18ի վիճակահանութենէն շահող թիւերուն։ Վճարումները պիտի ըլլան Օսմ. Կայս Պանքային Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիէն, բացի կիրակիէն ամէն օր կէս օրէն առաջ ժամ 10էն մինչեւ կէսօրէն ետք ժամ 2 ու կէս (Ք. Ե.) եւ շաբաթ օրերը ժամը 10էն մինչեւ կէս օր։

Թուահամարեալ պօրտրօներու հետ մէկտեղ ներկայացուելիք այս կտրօններուն եւ պարտաթուղթերուն փոխարէն ստացագիր մը պիտի յանձնուի, որ 10 օր վերջը Օսմ. Պանքային պէտք է ներկայացուի վճարուելու համար։ 3—1

ՔՐԷՏԻ ՖՕՆՍԻԷ ԷԺԻՊՍԻԷՆ

223րդ Վիճակահանութիւն 3% պարգեւաւոր պարտաթուղթերու
15 ՅՈՒՆԻՍ 1903

180351 թիւը շահած է 50,000 ֆր.
Իսկ հետեւեալ 25 թիւերը շահած են 1000ական ֆր.

7299	86123	183638	229990	288714
14598	106964	209905	234403	300584
18742	121095	217482	255489	321632
45711	138515	226118	257888	365329
67525	144124	226453	26[illegible]518	389311

Վճարումները կը կատարուին յուլիս 1էն սկսեալ Գահիրէի մէջ ընկերութեան կեդրոնատեղիէն, իսկ Կ. Պոլսոյ, Աղեքսանդրիոյ և Իզմիրի մէջ Քրէտի Լիոնէի կողմէ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ
ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ՊԵԼԿՐԱՏԻ
ԵՂԵՌՆԱԿԱՆ ՈՃԻՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 22 Յունիս.—Անգլիա հրահանգ ղրկած է իր Պելկրատի դեսպանին, որպէս զի Գարաճորճէվիչի Պելկրատ ժամանելու օրը նոյն քաղաքը չգտնուի։

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Ամերիկայի եւ Հոլանտայի կառավարութիւնները հրամայած են իրենց դեսպաններուն, որպէս զի Գարաճորճէվիչի ժամանելու օրը նոյն քաղաքէն մեկնին։ Ֆրանս. դեսպանն ալ նոյն օրը Պելկրատ չպիտի գտնուի։

ՄԱՏՐԻՏ.— Սերպիոյ եղեռնական դէպքին հետեւանօք երեք շաբաթ սուգ պիտի պահուի Սպանիոյ արքունիքին մէջ։

ՊԷՇԹԱ.—«Բէշթէր Լոյտ» Պելկրատէն կ'իմանայ թէ անգլիական դեսպանը Սերպիոյ հետ ամէն յարաբերութիւն խզելու համար առած հրահանգին վրայ մեկնած է նոյն քաղաքէն։

ՄԱՏՐԻՏ.—Նախարարներու խորհուրդը որոշեց կատարել սպանիական նախկին գաղթականութիւններու պարտքին, ինչպէս նաեւ Սպանիոյ պանքայէն կնքած 700 միլիոն բէզէթաի փոխառութեան հաշուեյարդարութիւնը։

ՊԱՐԻԶ.—Կը ծանուցուի թէ Սըր Վինսընթ Քայլարտ մօտերս Բարիզ պիտի գայ, Օսմ. պարտքի միացման ծրագրին մէջ շահ ունեցող սեղանաւորներու հետ բանակցելու համար։

—Այսօր կարդացուեցաւ Միաբանութիւններու Յանձնաժողովին տեղեկագիրը, որ կը պահանջէ աշխարհականացած բոլոր Միաբանները ուսում տալու իրաւունքէն զրկել երեք տարուան համար, իրենց աշխարհականացումէն սկսեալ։ Կառավարութիւնը պահանջեց որ անմիջապէս վիճաբանութեան ենթարկուի այս տեղեկագիրը։ Բուռն վիճաբանութենէ մը վերջը առաջարկը քուէարկուեցաւ 244ի դէմ 302 ձայնով։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ
ՎԵԶՈՒՎ ԲՈՐԲՈՔԱԾ

ՀՌՈՄ, 23 Յունիս.—Վէզուվ բորբոքեցաւ։ Հրաբուխը բոցավառ զանգուածներ կը ժայթքէ։ Շրջականներու բնակիչները սարսափահար կը փախչին։

ԲԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Կաթոլիկ եպիսկոպոսներու անուանման համար Ռուսիոյ եւ Վատիկանի միջեւ ծագած վէճը կարգադրուած ըլլալով, Զարը Պապին ալ պիտի այցելէ Հռոմ գտնուած միջոցին։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ		34.35
Ամենէն բարձր գինը		35.07
Երէկուան վար գինը		34.33
ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ		
Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ֆր.	128.87 1/2
Երէկուան բարձր գինը		130.
» վար »		128.75
Բարափ	»	498.—
Էժիփսիէն Քրէտի Ֆօնսիէ	»	266.75
Լորիում	Ֆր.	80.
Շիրքէթը Խայրիյէ	Լ. Օ.	30.
Պանք Նաս. Կրէտ.	Ֆր.	429.
Թրամվայ բաժնեթուղթ	Լ. Օ.	6.10
» պարտաթուղթ	Ֆրք.	481.
Թրանսվալ	Ֆր.	118.
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ		
Մէճիտիէ արծաթ	ղշ.	108.03
Անգլիական ոսկի		109.36
Ֆրանսական ոսկի		87.22
Քրիմից		51.4
Բոլ		89.30
Րուպլի Թղթադրամ		8.61
Լոնտոն 3 ամիս		110.25
Բարիզ		22.75

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ
ԲԱՐԻԶ 22 Յունիս

Քրէտի Լիոնէ	1100.
Իտալ. Ռանթ	103.85
Օսմ. Մաքս	479

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ.—1886ի Օսմ. 5% մաքսային փոխառութեան պարտաթուղթի տէրերուն կը ծանուցուի թէ նոյն թուղթերուն 1897 յուլիսին պայմանաժամը առարտող թիւ 22 կարոնները եթէ մինչեւ յունիս 30/13 յուլիս չներկայացուին գանձուելու համար, այլեւս ջնջուած պիտի նկատուին։

20 Յունիս 1903 Կ. Պոլիս

10—2

ԳՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1863ԻՆ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐ.

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 250,000,000 ՖՐԱՆՔ

ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐՈՒԱԾ

Գլխաւոր Կեդրոնատեղին.— Ղալաթիա կամուրջին գլուխը։

Բերայի մասնաճիւղ.— Մեծ-փողոց թիւ 333։

Պոլսոյ մասնաճիւղ.— Սուլթան Համամ, Այլանտկերտի Խան։

Գլխաւոր գործակալութիւնը և մասնաճիւղերը Պանքայի վերաբերեալ ամէն տեսակ գործառնութիւններ կ'ընեն։

Ղալաթիոյ գործակալութիւնը ունի վարձու դրամարկղներ, որոնք տոկունութեան ու վարձքի չափաւորութեան տեսակէտով անմրցելի են։ Վարկագրի տէրերուն տրամադրութեան տակ դրուած են Ղալաթիոյ և Բերայի գրասենեակներուն մէջ սրահներ։ Պոլսոյ մասնաճիւղը ապրանքի փոխարէն փոխառութիւններ կ'ընէ և իբր գրաւ կ'ընդունի ապրանքներ, որոնք ի պահ կը դրուին առանց վարձքի Սիրքէճիի մէջ շինուած իր մասնաւոր մթերանոցին մէջ։

Գր. Զաքիկեան

մեծ վաճառատան

կոլրայտինիան

Ծաղրաձեւ Զարդարեալ Ապրանքներ

Ո՞վ չէ ձեր 20ֆրանքը միթէ

30-40 ղուրուշ արժող ապրանք

տիկնոջ Գր. Զաքիկեան վաճառատունն որ պիտի փոխէ

մէջ ամէն իրականի. նոր և ձեւաւոր, նոյն չափազանց թանկագին

մեծ վաճառատան, ամէն ինչ նորագոյն մոդայով։

Կ. Պոլիս Մահմուտ փաշա 12

Ծաղրաձեւ ու կոլրայտինիան

թէ որ իր եւրոպական ապրանքներն

անմրցելի են

Երեք պիտի շահին։

Վերջին գին

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

ՄԵԾ ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ պատրաստ և չափու վրայ հանդերձներու, Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի մօտ, թիւ 25։

Այս վաճառատան հիմնադիրն, Արտակ Մոսիկեան, տարիներէ ի վեր, իր ուղղամտութեամբ յաճախորդներուն վստահութիւնը և համակրութիւնը գրաւած ըլլալով և փափաքելով իր գործառնութիւններն աւելի ընդարձակել, իրեն ընկեր-եղբայր առած է Վահան Տամլամաեան անունն փորձառու երիտասարդն։ Երկու ընկերներ պիտի աշխատին, պիտի ջանան իրենց բազմաթիւ յաճախորդներու գոհունակութեանն արժանանալ և իրենց նշանաբանն պիտի ըլլայ՝ ճշդապահութիւն և աժան ծախել շատ ծախելու համար, ինչ որ ասկէ առաջ Արտակ Մոսիկեանի ուխտն էր։ Վաճառատան մէջ հրապարակին վրայ նմանը չտեսնուած վարպետ ձեւող մը միշտ ներկայ է և պաշտօն ունի հսկել թէ պատրաստ և թէ յանձնարարուած հանդերձեղինաց լաւ և անթերի պատրաստութեան։ Կը խնդրուի ազնիւ յաճախորդներէն չմոռնալ Հաճի Շահինն և յիշել թէ միայն այս վաճառատունն է որ ինքնօգնութեամբ հիմնուած է, Ալլահ պէրէքէթ վերսին»ի գործնական գաղափարով։

Նոյեմբեր 1էն մինչեւ մայիս 1 վաճառատունն կիրակի օրերն բաց է։ Մէկ թիւ 2 դրուշ, սակարկութիւն չկայ։

ՁԱՎՈՒՇ ՕՂԼՈՒԻ ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹ

ԹԻՒ 14- ՓԻԻԹՐԻԼՆ ԿԷՕՍՐԻՒՆ -14 ԹԻՒ

Այս սիկառի թուղթերը, որոնք խաչբիւխ նշանը կը կրեն, իրենց ընտիր տոկունութեան հետեւանօք մեծ յաջողութիւն գտած ըլլալով, շատ մը կեղծերը երեւան ելած են. կեղծարարներուն դէմ օրինական միջոցներ ձեռք առնուած են թէեւ, բայց կը յանձնարարուի յարգոյ յաճախորդներուն ալ, որ մասնաւոր ուշադրութիւն ընեն նոյն թուղթերու տեսակին, ինչպէս նաեւ թիւթիւն կէօմրիւկի թիւ 14, մեր վաճառատան յատուկ վաճառանիշին, որովհետեւ ծխավաճառներէ ոմանք, աւելի շատ շահելու փափաքով, յաճախորդները կը խաբեն, և մեր ընտիր ու զուտ թուղթին տեղ վար տեսակ և կեղծ թուղթեր քշել կ'աշխատին։ Ամէն պաքեթի մէջ կրկին ու կրկին կը յանձնարարուի մասնաւորապէս ուշադրութիւն ընել Խաչբիւխ նշանին, և թիւ 34 Թիւթիւն Կէօմրիւկի պողոտային վրայ մեր վաճառատան վաճառանիշին։ 78-45

ՀՈԳԱՄՈՒ ԴԵՂԱՐԱՆ ՄԸ

Պանկէ Դարու, ԻՒՍ ԳԱԲՈՒԼԸ դեղարանը, որ 1753 թուականին հաստատուած է մինչեւ այսօր հանրութեան վստահութիւնը կը վայելէ իր ընծայած դիւրութիւններով եւ դեղերու կանոնաւոր ու վայրկենական մատակարարութիւնով։

Նոյն դեղարանին տէրը, Պ. Թիւլպէնտճեան, ուզելով նոր դիւրութիւն մը տալ իր յաճախորդներուն, ժամանակիս գիտական պահանջումներուն համաձայն նոր կարգադրութիւն մը ըրած է, որուն համեմատ հետեւեալ ծանօթ մասնագէտ բժիշկները յանձն առած են որոշեալ ժամերու մէջ այցելել իր դեղարանը եւ դարմանել դիմող հիւանդները։

ՏՈՔԴ. ԳՐԻԳՈՐ ՃԷԼԱԼ, վկայեալ Բարիզէ, Չորեքշաբթի օրերը կէս օրէն վերջը կը դարմանէ զանազան հիւանդութիւններէ զատ, մորթային ախտեր։

ՏՔԴ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ, վկայեալ Լօզանի համալսարանէն, նախկին բժիշկ Սէրիի (Cery) ջղային հաստատութեան (Զուիցերիա), մասնագէտ ջղային եւ մտային հիւանդութեանց։ Բշ. եւ Եշ. օրերէն զատ, ամէն օր կէս օրէն սկսեալ 2 ու կէս ժամ, կը դարմանէ իրեն դիմող հիւանդները։ Իսկ Ուրբաթ օրերը մինչեւ կէսօր աղքատները ձրիաբար։

ՏՔԴ. Ս. ԱՐՁՈՒՆԵԱՆ — Պաղդիոյ Նանսիի համալսարանէն վկայեալ բժիշկ, մանկաբարձ եւ մասնագէտ գազտնի հիւանդութեանց։ Երեքշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 8էն մինչեւ 10 (ը. թ.) հիւանդ կ'ընդունի։

*** Դեղարանիս մէջ պատրաստ կը գտնուի նաեւ միջատասպան ալիւր ճոխ մթերք մը, յատկապէս ս' . . . ած։

Պ. ԹԻՒԼՊԷՆՏՃԵԱՆ

Տէր Պանկէ Դարու Համիտիյէ Ճատտէսի, 32 թիւ ԻՒՍ-ԳԱԲՈՒԼԸ դեղարանին։

24-18

ՏՔԴ. Յ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

մասնագէտ բժիշկ մորթի, գաղղիական ախտի, այրերու եւ կիներու ծննդական գործարաններու եւն. հիւանդութեանց

Ծիշեալ բժիշկը, որ 15 տարի շարունակ պաշտօնավարած է Գասթէմունիի նահանգին հիւանդանոցներուն մէջ, ուր վերոյիշեալ հիւանդութիւնները այնչափ տարածուած են, և որ 5 տարիի չափ ալ Եւրոպայի այդ հիւանդութեանց յատուկ նշանաւոր հիւանդանոցներուն մէջ ուսումնասիրութիւններ կատարած, և գործնական փորձեր ըրած է, և այս կերպով նոյն հիւանդութիւններու բուժման ամենավերջին մեթոտներուն մէջ ձեռնհասութիւն ձեռք բերած, այժմ հաստատուած է Բերա Պէօյիւք Բարմագ գարու թիւ 10 տունը, և կէս օրէն մինչեւ ժամը 11 կը գտնուի Պոլիս, Պաղչէ գափու, պահականոցին դիմացը, Բիւչիւքեան դեղարանը, ուր կը դարմանէ վերոյիշեալ հիւանդութիւնները, որչափ ալ հինցած ըլլան ատոնք։ Ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանէ աղքատները։ 100—68

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

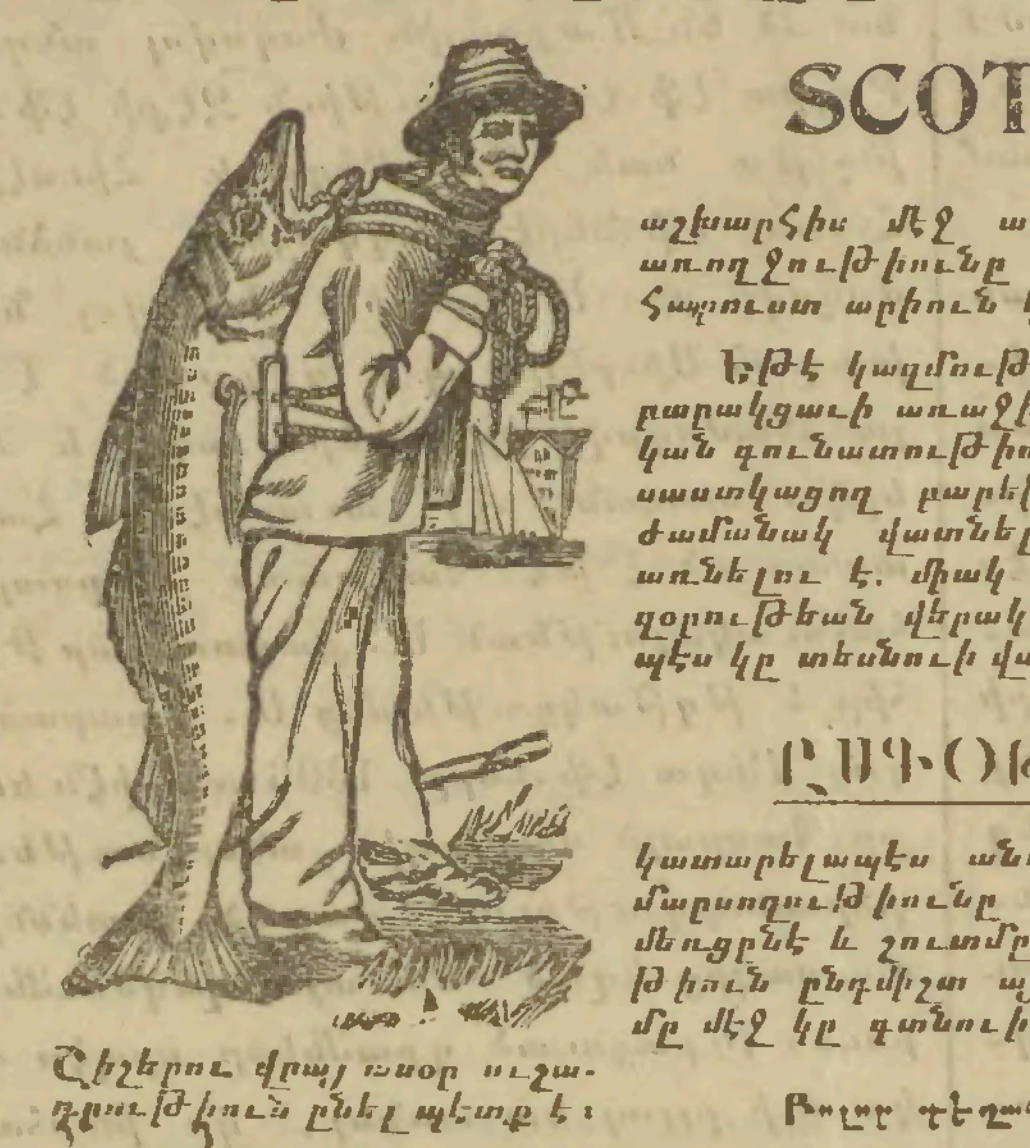
Պոլիս, Սուլթան Համամ, Թոփալեան խան

Թոփալեան խանի յիշեալ մեծ վաճառատունը որ հանդերձեղինաց վաճառատուներուն էն հինը և էն նշանաւորն եղած է, թէեւ իր անունը և տեղը փոխած չէ, և իր տէրը, Գ. Էրմէնեան վաճառատան գործառնութեանց մէջ ա'լ աւելի կանոնաւորութիւն մտցուցած է։

Կը ծանուցուի յաճախորդներուն թէ Թոփալեան խանի շրջակայքը զանազան անուններով և վերջերս բացուած հանդերձեղինաց վաճառատուները Գ. Էրմէնեան և Ընկ. վաճառատուներուն հետ ո և է արաբերութիւն և կապակցութիւն չունին։ Հետեւաբար յաճախորդները կը հրաւիրուին դիմել Թոփալեան խանի վաճառատունը։

ՖԻՒՐԵԿԱՆ ՍԽՏԻ ԴԷՄ ՆԱԽԱԶԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆ

Ծիւրական ախտի դէմ նախազգուշութեան միայն ճամբայ մը կայ. այն է մարմինը միշտ կենսական զօրութեամբ պահել որով դրութեան կենսական զօրութիւն, առողջութիւն և գիմացող այժ տալով կրնայ ըլլալ՝

Ըմպելու վրայ տսոր ուշադրութիւն ընել պէտք է։

21

SCOTT'S EMULSION

աշխարհիս մէջ ամենալաւ "ուսոլլիք—դեղ" է. որ չուտմը առողջութիւնը կը վերականգէ և երակներու մէջ նոր հաջուստ արիւն կը տարածէ։

Եթէ կազմութիւնը կատարեալ առողջութեան մէջ չէ և բարակցաւի առաջին նշանները երեւան կ'ելլեն ինչպէս տեղական գունատութիւն, թեթեւ ու կոյն թիլոթար հազ, գիշերները սաստկացող քրտնառաթութիւն և ախորժակի կորուստ են. ժամանակ վատնելու չէ, միկէն Ըսգօթի Բաղադրութիւն առնելու է. միակ դեղն է որ կրնայ մարդս առողջութեան և զօրութեան վերականգել և այս եղելութիւնը գործնականապէս կը տեսնուի վասնզի հազարաւորներ տեսած են և կը տեսնեն։

ԸՍԳՕԹԻ ԲԱՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

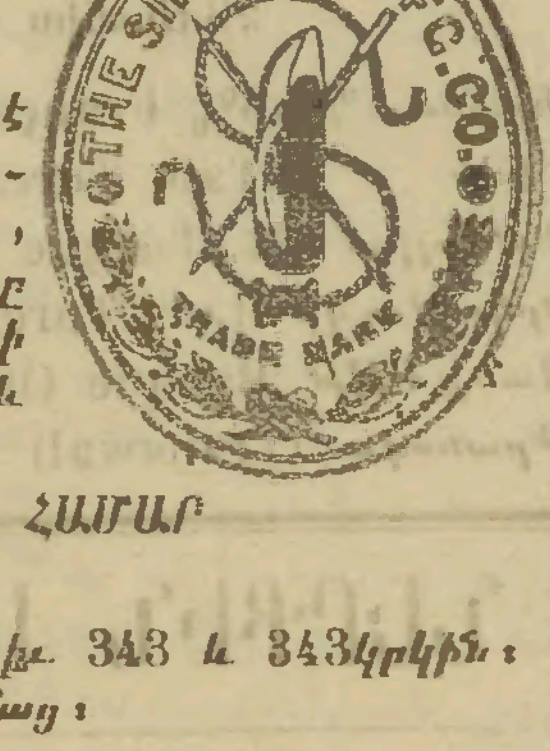
կատարելապէս անուշահամ է, ախորժակը կենդանացունէ, և մարսողութիւնը կ'աճապարէ։ Հիւանդութեան սերմը կը մեռցընէ և շուտմը մարմինը կը զօրացնէ։ Ըսգօթի Բաղադրութիւն ընդմիշտ այս տեսնուած նշանով փաթթուած փաթեթի մը մէջ կը գտնուի։

Բոլոր դեղագործներէն և դեղավաճառներէն կը ծախուի։

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER Manufacturing Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները՝ զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմերը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքանշան ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝

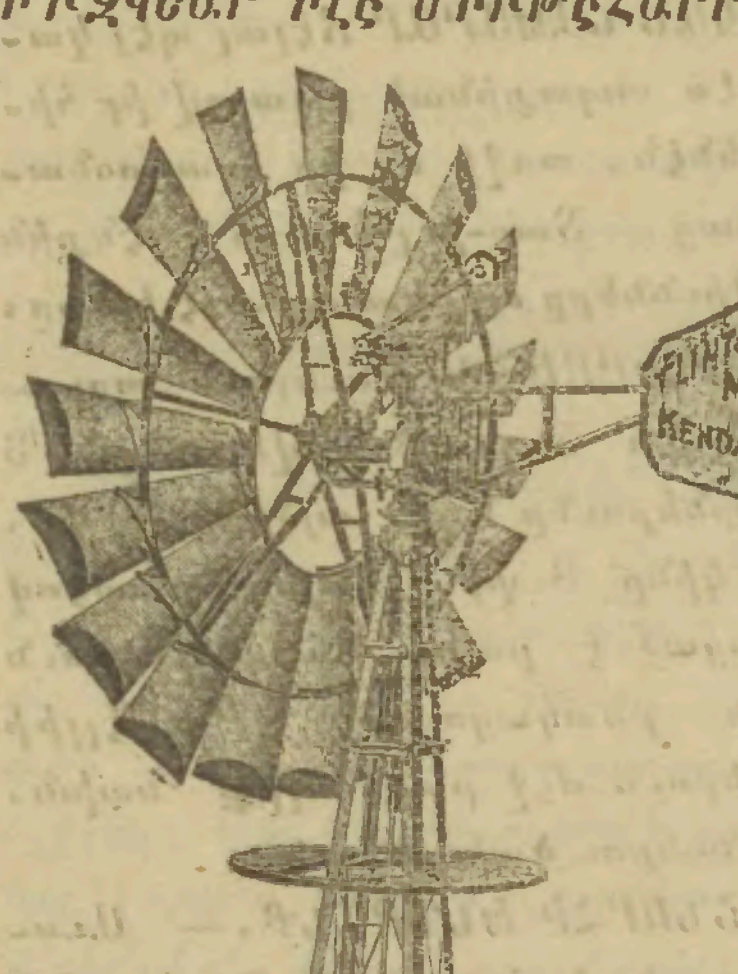
ԲԵՐԱ	Շիտակ Ճամբայ, Պօն-Մարշէի դիմաց թիւ 343 և 343կրկին։
	Շիտակ Ճամբայ, Կալաթա Սէրայի դիմաց։
ՂԱԼԱԹԻԱ	Սինկէր խան Թիւնէլին եաեւ։
	Թրամուէյի կայարանին դիմաց։
ՊՈԼԻՍ	Սուլթան Համամ թիւ 2։
	Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի կայարանին դէմ թիւ 1։
ՍԿԻՒՏԱՐ	Չարշը Պօյու թիւ 140։

Ընկերութեան ընդհանուր կեդրոնատեղին է Բերա, Մեծ-Փողոց թիւ 34։ կրկին՝ Սարգիս պէյ Տիւզեանի տունը։

Կեդրոնէն կ'ստացուի ձրի ցուցակ, ամէն տեսակ ... ։

ԱՄԵՐԻԳԱ ԷՄԹԱԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ ՄԱՂԱՁԱԼԱՐԸ

ԻՒՋԿԵԱՐ ԻԼԷ ՄԻՒԹԷՀԱՐՐԻՔ ԹՈՒԼՈՒՄՊԱԼԱՐ վէ ցայմաք մաքինալարը

Կալվանիզլի չէլիքտէն մամուլ իւզու եէլ թուլումպալարը, հայվան վէ խալ տալլերիւչ պուխար մաքինալարընա ասլա լիւզում օլմագսըզըն գուլլանըլըրտան սու ճըգարման իճին վէ յաղըշ վէ սիզալ մաքինալարը ալան Ամերիգանըն «Flint and Walling» գումբանեասը մէյգէիր եէլ թուլումպալարընըն էն ալէս վէ գուվվէթլիսինի իմալ իյլէմէքտէ տիր։

Գայմաք մաքինալարը իսէ թազէ սիւտին եաղընը վէ գայմաղընը թեքրիք իճիւն միւքէմմէլ ալէթ տիր։

Գալէտաէ կէօմրիւկէն մաքինալար Գալաթասա Մահմուտիյէ ճատտէսինտէ 57 նումերօլը Թ. ՄՈԼՏՈՎԱԲ վէ ՇԻՒՐԷՔԵԱՍԸՆԸՆ Ամէրիգա էմթաա գումբանեասը չիւալսինտէ գայէթ էհվէն ֆիյաթլա սաթըլմագտա տըր։

Մէղքիւր մաղազատա չիֆթճիլէրէ սօն տէրէճէ միւգթագի օլան սաբան, օրագ վէ հարման մաքինալարը վէ էտէվաթը զիրաիյէի միւքէմմէլէ պուլընտըղը կիպի, բիւիւք մաքինալարը, թէրէ եաղը չըգարմաղ մաքինալարը, սիւտ տէրէճէլէրի, արը գովանլարը, մէյվէ ճէնտէրէլէրի վէ սաիրէ միվճուտ տըր։ Բէգալիք Ամերիգա մամուլաթընտան կազ մօթէօրլէրի, էլ թուլումպալարը, մաթպախ թուլումպալարը վէ պանճէ էտէվաթը (էղճիմլէ Ամերիգանըն մէշհուր վէ նէֆիս բէնզինդէն գազ վէ ալաթլարը) ֆիրուխթ օլունուր։ Պունլարտան պաշկա էլ եախօտ ասկը վէ օթուրթմա ֆանդէղի լամպալար վէ ճէպ վէ եառ օթուրթմա սաաթլար մէվճուտ պուլընտըղը կիպի, սալօն մօպիլեալարընըն էնվաթ տանի մաքինէ սըքարչ իւզըրէ Ամերիգատան ճէլպ իթմէքտէ տիր։

ԻՒՆԻՕՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1828-1829ԻՆ Ի ՓԱՐԻԶ

ՎԱՆՏՈՄԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿ, ԹԻՒ 9 ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1900 տարւոյ վերջը հատուցուած փնաս	252	միլիոն ֆրգ.
1900ին գանձուած ապահովագին	21	» »
Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ	107	» »
Ապահովագրուած դրամագլուխ	19	միլիառ

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1900 տարւոյ վերջը հատուցուած փնաս	120	միլիոն ֆգր.
Ընթացիկ ապահովագրութիւններ	260	» »
Դրամագլուխ և պահեստի դրամ	153	» »
1900ին գանձուած ապահովագին	17	» »

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԸ ամէն տեսակ ապահովագրութիւններ կ'ընէ Թուրքիոյ մէջ, խիստ նպաստաւոր պայմաններով և գիներով։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂԸ կեանքի վրայ ամէն տեսակ ապահովագրութիւններ կ'ընէ Արեւելքի համար մասնաւոր եւ զեղչեալ սակագոյցերով։

Ընկերութեան դրծմատունն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ

Արեւելքի ընկերութեան կեդրոնատեղին՝ ՊՈԼԻՍ, ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄ ԳԱԹՐՃԸ ՕՂԼՈՒԻ ԲԱՍԱԺԸ։

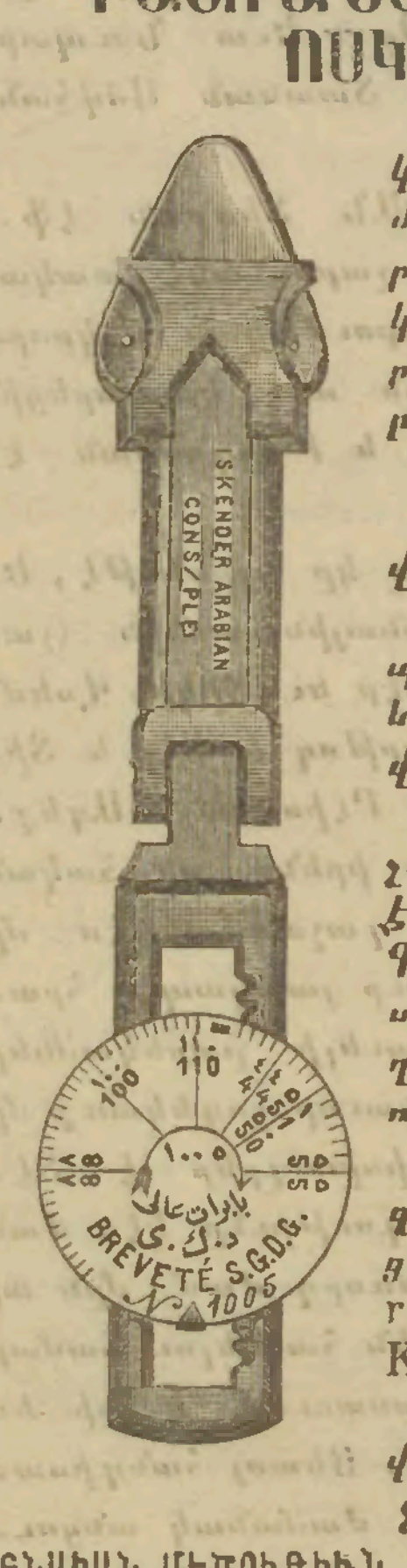
Մասնաճիւղ՝ Ղալաթիա, Ինայէթ խան, Գործակալ՝ Միհրան էֆ. Դաւիթեան

ՈՒԺ ԵՒ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ

Անպատճառ ձեռք կը բերուի ֆրանսական «ԼԸ ՑԷՆԻՒՍ» էքսթրէ սեմ ալթօվ, որ կորով կուտայ, մարսողութիւնը կը դիւրացնէ, և առողջութիւնը կը զօրացնէ։ Յանձնարարուած է լաւագոյն բժիշկներէն, միակը՝ որ ԱԼՔՈԼ ՉԻ ՊԱՐՈՒՆԱԿԵՐ։ Լաւագոյնը որ ամենէն ալ աժանն է։ 52-29

ՄԹԵՐԱՆՈՑ՝ Մաքրի խան ՂԱԼԱԹԻԱ

ՔԱՏՈՒԱՆԱՒՈՐ ՈՍԿԻԻ ԿՇԻՌ

Այս նոր հնարուած կշիռը ցոյց կուտայ ամէն տեսակ ոսկեդրամներուն որչափ պակաս ըլլալը՝ իր քատուանին վրայ, եւ արժէք չաւրուիր։

Կը գտնուի

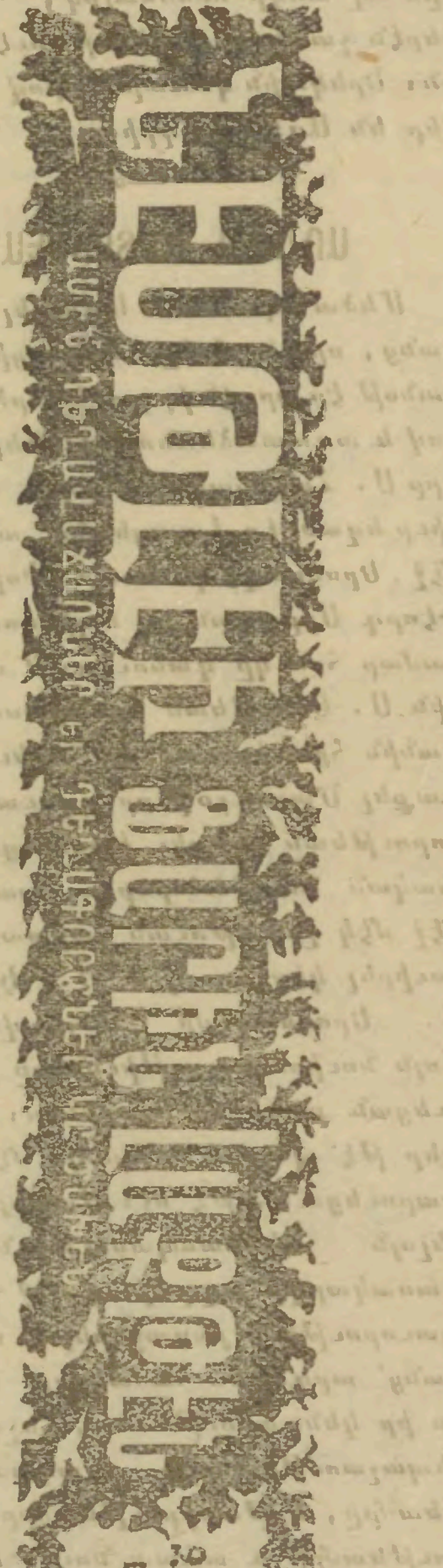
Բերա, Պօն Մարշէի վաճառատունը։

Ղալաթիա Ագրիպպաս էֆ. Սահաքանեանի խուրտավաթճիի վաճառատունը։

Պոլիս՝ Մահմուտ փաշա թարաքճըլար Ալիբէկ էֆ.ի քով։ — Պաղչէ Գափու, ծխավաճառ սարաֆ Կարապետ աղայի խանութը փուռին քով։

Դաւառներէն պէտք գրեն հնարիչին հասցէին M. Iskender Arabian Kadi keuy Muhurdar

Զգուշանալ առանց փաթէնթի եւ հնարիչին ստորագրութիւնը ԲՆԱԿԱՆ ՄԵՏՈՒԹԻՒՆ չկրող կեղծերէն։ 6

ԺԻՒՆԻՕՆ օֆ ԼՕՆՏՕՆ

UNION OF LONDON

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1714ին ՀԻՄՆՈՒԱԾ Ի ԼՈՆՏՈՆ

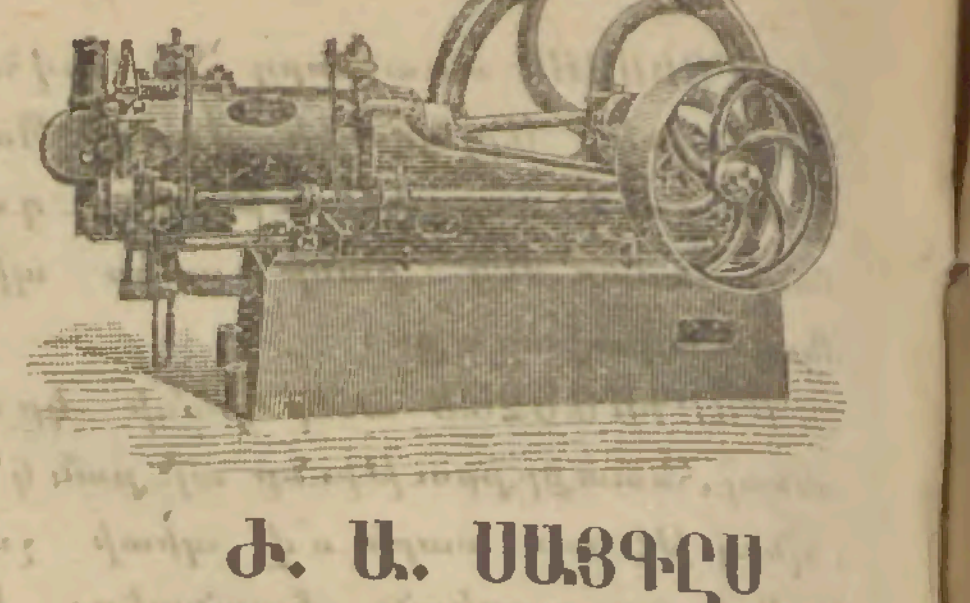
Դրամագլուխ ... Ա. Ո. 3,950,000

Տարեկան ապահովագրութեան գումար Ա. Ո. 1,100,000

ԹՕՄԱՍ ԳՈՒԼԷՆՏՐԻՍ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ, Թիւ 71 ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻ ԿԻՑ

Ընդունելի ... ։ Փոխադրութեան ապահովագրութիւններ ընդունելի են։

Ժ. Ա. ՍԱՅԳԸՍ

Պոլիս, Սիրքէճի, Կիւլպէնկեան խան

Միակ կեդրոնատեղին՝ մայրաքաղաքիս և Օսմ. երկիրներու համար անգլիական և չուէտական քարիւղով եւ օդային կազով շարժող մօթէօրներու

Կը հայթայթէ ալօրիքի քարեր, շոգիշարժ երկրագործական մեքենաներ, գուլպայի և գորգի դերձաններ, չայ խաքի, տաքումակ և բրդէ կերպասներու թէզգեահներ, օրական 20—30 զոյգ գուլպայ հիւսող պզտիկ և աժան մեքենաներ, և ուրիշ ամէն կարգի մեքենաներ և գործիքներ։

Մախու հանուած մեր մօթէօրները՝ Եւրոպայի ամէնէն մեծ ցուցահանդէսներուն մէջ մեծամեծ մրցանակներու արժանացած, մեր գործարաններուն մէջ պատրաստուած են և 30—40 տարուան փորձառութեան մէջ միշտ յաջողութիւն գտած։ Վերջին ձայն օրինակէի են մեր մօթէօրները՝ իրենց դրութեան պարզութեամբը և հաստատուն կազմուածքովը։

Մեր մեքենաները կը գործածուին մայրաքաղաքիս և Օսմ. երկիրներու ամէն կողմերը, և մեր ձեռքը գտնուած վկայականները կ'ապացուցանեն մեր ըսածները։ Դիմողներուն կրնանք աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ տալ և բանող մեքենաներն ալ կը ցուցնենք։ Ձրի կը տրուին ցուցակ և պատկերներ։ Գաւառներէն յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին. և դիմուելու պարագային անմիջապէս պատասխան կը տրուի, ինչպէս նաեւ ձրիօրէն ցանկ և տեղեկութիւններ։ 52-6

ՅԱԿՈԲ ՏԻՒԻՄԼԷԹԻՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Պոլիս, Մահմուտ փաշայի գլուխը, 271

Վաճառատանս մէջ կը ծախուին հարսնիքի համար ամէն տեսակ չարքաբեհեզներ և ըմպելիներ, ինչպէս նաեւ երեկոյթներու և անուան տօնախմբութեան օրերու համար տեսակ տեսակ չաքարներ և ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մըն ալ ունենալով վաճառատանս, յանձնարարուած անուշները եւ զանազան չաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին վաճառատանս մէջ։ Կը գտնուին նաեւ ֆօնտան եւ ուրիշ տեսակ չաքարներու ճոխ մթերքներ։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք մեծ փութով կը կատարուին։ Գիները շատ աժան են։ 104—98

ԹԷՅ, խնայողական նախաճաշ

ԹԷՅ, սննդարար

ԹԷՅ, մարսողական

ԹԷՅ, առողջապահիկ

Մեր վաճառատան սոտէպ սոտէպ կը հանէին Հնդկաստանի, Սէյլանի, Չինի և Ճավայի ընտրելագոյն ագարակներէ

ԹԷՅԵՐ

որոնք մեծ քանակութեամբ կ'սպառին։ Այս անգամ հասած և համեղիք լաւագոյն թէյեր շատ գոհացուցիչ գնով կը վաճառուին. տուներու մէջ գործածելու ԹԷՅԵՐ շատ խնամով զատուած են որոնք գոհ կը թողուն այցելուները։

Այցելեցէք ԱՒԵՏԻՍ ԱԼԷՄԵԱՆԻ վաճառատունը Թահմիզ փողոց, թիւ 49 Կ. Պոլիս։

Գաւառներէ յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին գոհացուցիչ պայմաններով։ 104—68

ԼԱ ԿԱՐՏԻԷՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

26 ԱՎԸՆԻՒ ՏԸ Լ'ՕՓԷՐԱ ՓԱՐԻԶ

Շատ նպաստաւոր պայմաններով և գիներով կ'ապահովագրէ տուներ խաներ, մթերանոցներ, գործարաններ եւլն. եւլն., ինչպէս նաեւ անոնց մէջ գտնուած ապրանքները և կարասիները՝ թէ' Կ. Պոլսոյ և թէ' ամբողջ Թուրքիոյ մէջ.

Արագ եւ կանոնաւոր վճարումներ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ ՏՆՕՐԷՆ

ԷՐՆԷՍՏ ԿԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ, 67

Գոհացուցիչ քոմիսիոններ կը տրուին ծանօթ միջնորդներու։ Տնօրէնը գործակալներ կուզէ այն քաղաքներուն մէջ ուր ներկայացուցիչ չունի։ Լաւ յանձնարարագրեր կը պահանջուին։ 52—35